

KÅPAN
PENSIONER
FÖR STATLIGT ANSTÄLLDA

ÅRSREDOVISNING

2017

Innehåll

År 2017 i korthet	3
Förvaltningsberättelse	4
Finansiell rapport	13
Femårsöversikt	14
Resultaträkning	15
Balansräkning	16
Rapport över förändring av eget kapital	17
Kassaflödesanalys	18
Noter	19
Revisionsberättelse	35
Överstyrelse, styrelse och revisorer	37

Det här är Kåpan Pensioner

Kåpan pensioner försäkringsförening förvaltar premiebestämda pensioner för statligt anställda. Verksamheten är sammanlänkad med pensionsavtalen på det statliga avtalsområdet där föreningen förvaltar en del av den obligatoriska tjänstepensionen samt fungerar som förvalt alternativ i den del av pensionen som är valbar.

Kåpan Pensioner är en form av ekonomisk förening där allt överskott i kapitalförvaltningen går tillbaka till medlemmarna. Föreningen erbjuder enbart en produkt, traditionell pensionsförsäkring med garanterad kapitalutveckling, till en låg kostnad. Målsättningen är att ge en långsiktigt bra avkastning och en god nivå på medlemmarnas pension från föreningen.

År 2017 i korthet

- Förvaltat kapital ökade med 7 977 Mkr till 87 396 (79 419) Mkr.
- Totalt inbetalade premier var 5 365 (4 381) Mkr.
- Sammantaget uppgick utbetalade pensioner till 2 753 (2 600) Mkr.
- Den sammantagna avkastningen på förvaltat kapital var positiv och uppgick till 7,1 procent.
- Konsolideringsgraden var vid årsskiftet 100 procent.
- Solvensgraden förstärktes under året från 157 procent till 170 procent. Förstärkningen är hänförlig både till en god avkastning på föreningens investeringar samt en lägre marknadsvärdering av föreningens åtaganden.
- De administrativa kostnaderna har fortsatt vara på en låg nivå och uppgick till 0,06 procent i relation till förvaltat kapital.
- Föreningen övergick till en generationsbaserad riskfördelnings- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017.
- Återbärning fördelas månadsvis i efterskott uppdelat på fyra olika generationsgrupper med olika risknivå i investeringarna. Den under året fördelade återbäringsräntan uppgick till:
 - 8,7 % för åldergruppen yngre än 40 år
 - 7,8 % för åldersgruppen 40 – 49 år
 - 7,0 % för åldersgruppen 50 – 59 år
 - 5,9 % för åldersgruppen över 60 år
- Modellen för den globala aktieförvaltningen har successivt anpassats till att bättre väga in föreningens hållbarhetskriterier. Inriktningen är att fortsätta arbeta med en modell som lägger tonvikt på företag med hög ranking inom områdena miljö- och socialt ansvarstagande samt har en god nivå på företagsstyrning.
- En separat hållbarhetsredovisning som fördjupar informationen om föreningens hållbarhetsarbete och kompletterar årsredovisningen finns tillgänglig på kapan.se.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Kåpan pensioner försäkringsförening, org. nr 816400-4114, får härmed avge redovisning för verksamhetsåret 2017.

Verksamhet

Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till avtalen. Inriktningen är försäkring av pension genom traditionell pensionsförsäkring med en garanterad ränta på inbetalade premier och en fördelning av överskott från förvaltningen via återbäringsränta.

De försäkringsformer som föreningen erbjuder är tjänstepensionsförsäkringarna Kåpan Tjänste, Kåpan Valbar (tidigare namn Kåpan Ålderspension) och Kåpan Extra. Under år 2017 tillkom den nya försäkringen Kåpan Flex som är en del i det nya pensionsavtalet PA 16. Föreningen har under året fortsatt anpassa verksamhet och information till det nya pensionsavtalet och har under året infört möjligheten att via valcentralen flytta delar av de sparade pensionsmedlen.

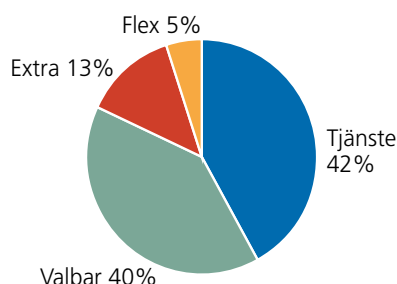
Medlemmar

Kåpan Pensioner är en understödsförening där allt sparande går tillbaka till medlemmarna i form av utbetalad pension. Det totala antalet medlemmar uppgår till över 800 000 personer.

Under året inbetalades totalt 5 365 Mkr i premier, fördelade enligt nedan

Kategori	2017	2016	2015	2014	2013
Kåpan Tjänste	2 274	2 159	2 035	1 986	1 930
Kåpan Valbar	2 119	1 435	1 395	1 305	1 253
Kåpan Extra	710	787	745	726	733
Kåpan Flex	262	0	–	–	–
Kåpan Plus	–	0	14	85	91
Totalt	5 365	4 381	4 189	4 102	4 007

Fördelning av premier

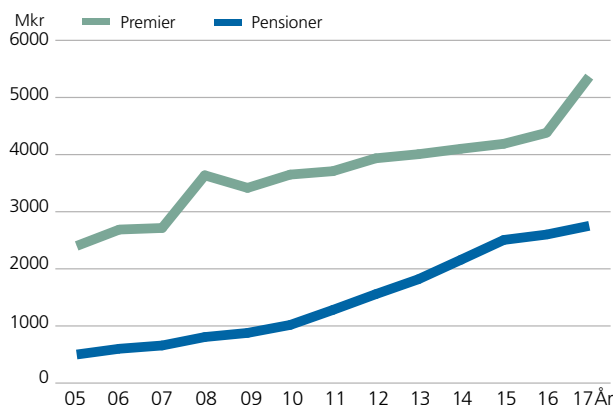
Försäkringspremier

Föreningen förvaltar de premier som arbetsgivaren har betalat in för de anställdas räkning enligt gällande kollektivavtal och de pengar som medlemmarna tidigare år själva valt att placera i Kåpan Plus för att komplettera sin tjänstepension.

Pensionsutbetalningar

Under året utbetalades 2 753 (2 600) Mkr, varav 966 (862) Mkr utgjorde återbärings utöver den garanterade räntan på kapitalet. Normalt är tiden för utbetalning fem år från det att pensionen börjar betalas ut vid 65 års ålder för Kåpan Tjänste men livsvarig utbetalning kan väljas. Utbetalningar från Kåpan Valbar är normalt livsvarig. Övriga produkter har individuell bestämd utbetalningstid. Premier inbetalade inom ramen för det nya pensionsavtalet PA 16 har normalt livslång utbetalning.

Utveckling av inbetalade premier och utbetalade pensioner

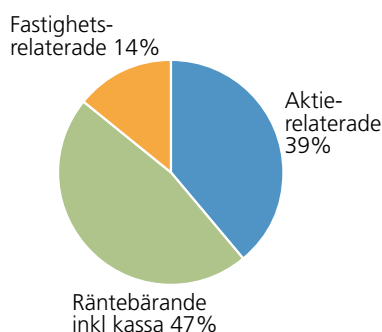
Riktlinjer för förvaltningen av placerade medel

De av styrelsen beslutade långsiktiga riktlinjerna innebär att föreningens tillgångar, inklusive återbäringsmedel, skall vara placerade så att de ger en god avkastning med begränsad risk.

Fördelningen av tillgångarnas marknadsvärde skall enligt placeringspolicyn, som beslutades av styrelsen i maj 2017, ligga inom följande intervaller:

- Aktier eller aktierelaterade tillgångsslag till lägst 20 procent och högst 45 procent.
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper till lägst 40 procent och högst 65 procent.
- Fastighetsrelaterade placeringar till lägst 5 procent och högst 20 procent.

Placering av föreningens tillgångar vid årsskiftet

Styrelsens beslut innebär att förvaltningen skall bedrivas med samma långsiktiga inriktning som tidigare år. I policyn anges ett riktvärde för föreningens sammantagna utestående ränterisk dvs. en sammanvägning av de räntebärande tillgångarnas räntebindningstid och de utlovade pensionsutbetalningarna inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning. Ränterisken mäts som ränterisktäckningsgrad och uppgick till 32 procent. Riktvärdet för ränterisktäckningsgraden är att den inte bör understiga 30 procent och löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utestående åtaganden, se not 2 för en fördjupad redogörelse.

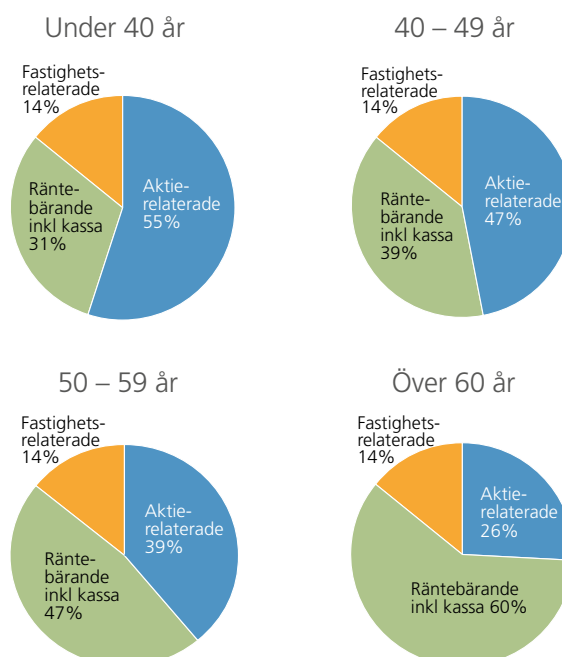
Den utestående valutarisken får enligt den beslutade policyn inte överstiga 15 procent av totala tillgångar. Vid årsskiftet uppgick den utestående valutarisken till 13 procent av tillgångarnas värde. Under året har ca 60 procent av tillgångarna i utländsk valuta varit säkrade.

Generationsbaserad riskfördelnings- och återbäringsmodell

Vid årsskiftet 2016/17 delades medlemmarna upp i fyra åldergrupper i ett så kallat generationssparande. Den som är ung och har lång tid kvar till pension får en högre risk i sitt sparande för att få möjlighet till en högre avkastning. Motivet är att placeringar med mer risk förväntas över tid ge en högre avkastning än mer stabila placeringar, men värdeutvecklingen kan även vara betydligt mer osäker och negativ under långa perioder. Inriktningen är att risken i sparande successivt skall minska i takt med att tidpunkten för utbetalning av pension närmar sig och att de äldre åldersgrupperna ges en högre stabilitet i sitt sparande och en mer förutsägbart nivå på förväntade pensionsutbetalningar.

Fördelningen av risknivån mellan åldersgrupperna baseras på kontributionsprincipen. Kontributionsprincipen syftar till att säkerställa att ett försäkringsföretag fördelar överskott på ett balanserat sätt mellan olika grupper av försäkringstagare. Fördelningen av överskott bör i största möjliga utsträckning bygga på hur olika grupper av försäkringar bidrar till verksamheten och vilket utrymme dessa försäkringar skapar för möjligheten att skapa ett överskott. För föreningen gäller att de premier som inbetalas av yngre medlemmar har en längre tid kvar till utbetalning och

Fördelning av investeringar för respektive åldergrupp i de tre olika tillgångsslagen

Se mer om vårt hållbarhetsarbete på kapan.se och i vår hållbarhetsredovisning.

därmed skapar ett utrymme för mer riskfyllda placeringar. Föreningens äldre medlemmar har i regel en hög andel garanterat kapital och ett mindre överskott till förfogande för placeringar med högre risknivå. Sammantaget innebär uppdelningen i olika generationsgrupper att föreningen bättre kan uppfylla kontributionsprincipen och samtidigt långsiktigt öka nivån på utbetalda pensioner.

De fyra ålderskategorierna får olika andel av föreningens investeringar inom de tre huvudsakliga investeringsområdena, aktier, obligationer och fastigheter inom ramen för den av styrelsen beslutade placeringspolicyn.

Alla medlemmar investerar i samma tillgångar och underliggande värdepapper. Det är endast andelen av respektive tillgångsslag som varierar mellan de olika generationsportföljerna.

Hållbarhet – långsiktigt ansvarsfull förvaltning

Föreningens arbete med en långsiktigt ansvarsfull förvaltning baserat på hållbarhet, etik och socialt ansvar presenteras i en separat hållbarhetsredovisning som finns tillgänglig på kapan.se. Här följer en kort sammanfattning.

Den av styrelsen beslutade placeringspolicyn anger att föreningens investeringar skall ske med utgångspunkt i normer och principer med bred förankring i det svenska samhället baserat på beslut fattade av Sveriges riksdag och regering.

Vägledande för förvaltningen är:

- Beslut fattade av Sveriges riksdag och regering
- De 10 principerna i FN:s Global Compact
- OECDs riktlinjer för multinationella företag
- Oslo- och Ottawa-konventionen
- FN:s 6 principer för ansvarsfulla investeringar (UN PRI)
- FN:s globala hållbarhetsmål – Agenda 2030

På kapan.se finns länkar till konventionerna ovan.

Normativ screening

Föreningen arbetar sedan ett par år tillbaka med en extern leverantör för normativ screening av aktie- och ränteinnehaven samt för påverkansarbete genom dialog. Föreningen vill i första hand arbeta med att påverka företagen till en förändring snarare än att exkludera bolag. Under året har föreningen via ISS-Ethix deltagit i 105 påverkansprocesser för att försöka förändra och förbättra företagens arbete med utgångspunkt i föreningens hållbarhetskriterier.

Positiv screening

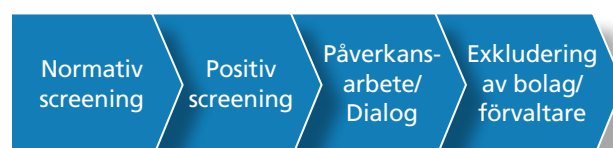
Föreningen har fortsatt samarbetet med MSCI inom ramen för en process att löpande granska och bedöma olika företags arbete med hållbarhet och socialt ansvarstagande. MSCI är en av världens ledande indexleverantörer och har

under lång tid arbetat med analys och utvärdering av miljö- och hållbarhetsbedömningar på bolagsnivå.

Påverkansarbete

Både den normativa screeningen av företag och den betygsättning av hållbarhetskriterier som vi tillhandahåller via analysverktyg från MSCI ligger till grund för föreningens bedömning av innehaven och på vilket sätt föreningen ska agera.

I de fall föreningen bedömer att påverkansarbete inte är tillräckligt väljer föreningen att i möjligaste mån exkludera de företag som inte möter föreningens hållbarhetskrav.

Vidare gör föreningen en genomlysning av hela investeringsportföljen av noterade aktier. På så sätt kan vi mäta hur portföljen ser ut ur ett hållbarhetsperspektiv. Portföljen ska ha en ESG-rating på våra noterade aktieinnehav som överstiger det generella MSCI All Countries World Index (MSCI ACWI) och som ligger i linje med MSCIs särskilda ESG-index som är ett urval av bolag med hög rating. Målsättningen är att kontinuerligt förbättra ESG-ratingen.

Som ett led i att vara med och påverka utvecklingen för minskad koldioxidanvändning har föreningen låtit mäta koldioxidavtrycket på våra noterade aktier enligt den metod som Svensk Försäkring rekommenderar. Målsättningen är att avtrycket över tid ska minska.

Framtida inriktning på hållbarhetsarbetet

Föreningen bedriver ett kontinuerligt förändrings- och förbättringsarbete. Under år 2017 har föreningens arbete med en långsiktigt ansvarsfull förvaltning inneburit att en översyn gjorts av olika förvaltningsmodeller för att förstärka ESG-analysen i våra processer. Slutsatsen av översynen är att föreningen på sikt kommer att gå över till att förvalta en större del av aktieportföljen i egen regi. Ett första steg i detta arbete har genomförts under 2017 genom att antalet fonder som föreningen investerat i har minskats och inslaget av fonder med inriktningen att investera mer i företag med hög ranking i ESG-frågor ökat. Under 2018 kommer arbetet fortsätta med att på ett än bättre sätt nå målsättningen att hitta effektiva metoder för att arbeta med urval av företag som möter våra kriterier. En successiv övergång till en högre andel aktieförvaltning i egen regi innebär att vi ökar möjligheten till egen styrning av vårt hållbarhetsarbete. Samtidigt kommer vi även att arbeta aktivt med påverkansarbete genom att själva eller via samverkan föra dialog med bolag som inte lever upp till godtagbar nivå enligt kriterierna i den normbaserade screeningen.

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet av föreningens placeringstillgångar med tillägg för övriga tillgångars bokförda värden var vid årets slut 87 396 (79 419) Mkr.

Avkastningen på placeringstillgångarna var positiv och uppgick till 7,1 (7,6) procent.

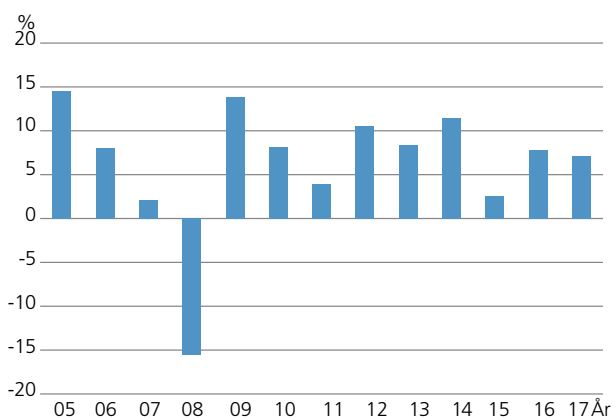
Kapitalavkastning

Den totala avkastningen på tillgångarna fördelar sig enligt följande:

Portfölj	Marknadsvärde Mkr	Andel i %	Total- avkastning i %, 2017 ¹⁾
Ränterelaterade	40 922	47	2,0
Aktierelaterade	33 892	39	12,2
Fastighetsrelaterade	11 979	14	10,3
Övriga tillgångar, kassa	603	0	–
Summa tillgångar	87 396	100	7,1

¹⁾ Vid beräkning av avkastningen har daglig viktning använts för att beakta kapitalbasens förändring under året.

Totalavkastning

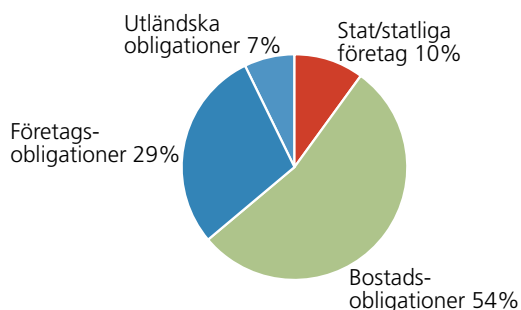

Ränterelaterade tillgångar

De räntebärande placeringarna var vid årsskiftet 40 922 (35 792) Mkr. Placeringarna utgjordes till 54 (44) procent av bostadsobligationer och till 10 (12) procent av obligationer utgivna av statligt helägda bolag. Placeringar i företagsobligationer utgjorde 29 (33) procent. Resterande 7 (8) procent av placeringarna utgjordes av räntebärande placeringar i utländsk valuta, varav 4 (5) procent var placerade i externa fonder.

Samtliga räntebärande tillgångar i utländsk valuta valutasäkras till svenska kronor, utom exponeringen mot tillväxtmarknader.

Allokering räntor

Vid årsskiftet bestod de totala räntebärande tillgångarna enbart av nominellt räntebärande värdepapper och inga realränteobligationer. Den generella räntenivån har stigit något under året och värdet på innehavet har påverkats marginellt negativt. Räntenivån på stats- och bostadsobligationer ligger på historiskt låga nivåer vilket innebär att räntepaceringarna förväntas ge en begränsad löpande avkastning de närmaste åren.

De ränterelaterade placeringarna är koncentrerade till det svenska bank- och bostadsfinansieringssegmentet och de sammanlagt största placeringarna gjordes i följande emittenter:

Emittent	Bedömt värde Mkr
Svenska Handelsbanken	6 266
Swedbank	5 316
Nordea Bank	4 867
SEB	2 883
Länsförsäkringar	1 965
Vasakronan	1 522
SBAB	1 235
Landshypotek	1 031
Danske Bank	795
Volvofinans	686

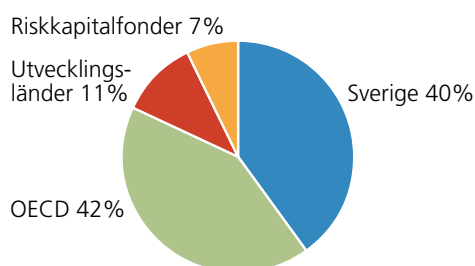
Utöver placeringar i räntebärande värdepapper har föreningen som strategisk inriktning tecknat avtal om olika former av räntesäkringar med syftet att minska den utestående ränterisken i gjorda pensionsåtaganden.

Värdeförändringen av de räntesäkringarna som varit utestående under året har varit -22 (46) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten av räntesäkringen motsvarar en marginellt positiv påverkan på totalavkastningen. Sammantaget uppgick avkastningen till 2,0 (4,6) procent på ränterelaterade placeringar.

Aktierelaterade tillgångar

2017 var ett starkt börsår. Världens samlade aktiekurser steg totalt med 20 procent i lokal valuta (MSCI ACWI). Mätt i kronor motsvarar uppgången 12 procent då dollarn och många tillväxtländers valutor försvagades under året. Föreningens valutasäkring av framför allt dollarn har dock påverkat avkastningen positivt. Utvecklingen var god på alla marknader men var generellt något starkare i tillväxtländerna. Avkastningen på aktier noterade i OECD blev 16 (9) procent och i tillväxtländer 22 (19) procent. Innehavet av aktier noterade på Stockholmsbörsen hade en positiv avkastning på 9,3 (10,1) procent. Den sammanlagda aktieavkastningen under året uppgick till 12,2 (11,2) procent och de aktierelaterade tillgångarna uppgick vid årsskiftet till 33 892 (30 787) Mkr.

Allokering aktier

Förvaltningen av aktier noterade på Stockholmsbörsen sker i egen regi. Som jämförelseindex används SIX 60. De största placeringarna är gjorda i följande bolag:

Emittent	Bedömt värde Mkr
Atlas Copco	1 125
Nordea Bank	1 086
Volvo	897
Investor	780
Hennes & Mauritz	641
SHB	574
Swedbank	550
SEB	541
Sandvik	505
Assa Abloy	502

De aktierelaterade placeringarna utanför Sverige sker i form av placeringar i olika fonder varav merparten är olika former av passiva indexrelaterade fonder med låga avgifter. Ett ramavtal har tecknats med State Street Global Advisors

(SSGA) om placeringar och avgifter på goda nivåer. Vid årsskiftet utgjordes de största placeringarna utanför Sverige av följande fonder:

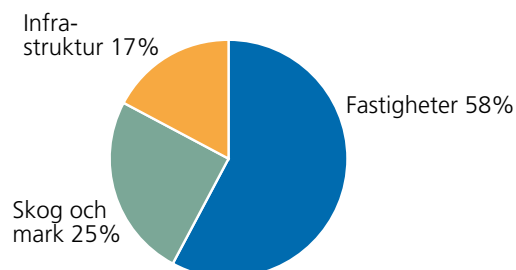
Innehav	Bedömt värde Mkr
SSGA S&P 500 Index	3 061
SSGA Enhanced Emerging Markets	2 682
SSGA MSCI World Index	2 411
SSGA World ESG Index Eqt Fund	1 963
SSGA S&P 500 Equal Weight Index	1 586
SSGA Multifaktor Global Fund	1 275
SSGA FTSE RAFI US Index	726
SSGA MSCI Europe Index	667
SSGA Europe Index Fund	648
SHB Global Småbolag ESG Index	513

Föreningen har sedan starten av verksamheten valt att valutasäkra stora delar av aktieplaceringarna vilket inneburit att relativa förändringar i värdet på den svenska kronan under året inte fullt ut har påverkat avkastningen. Aktieplaceringar i tillväxtländerna har inte valutasäkrats vilket innebär att avkastningen påverkats av valutakursförändringar. Investeringar i olika typer av onoterade aktier i första hand riskkapitalfonder uppgick till 2 168 (2 408) Mkr.

Fastighetsrelaterade placeringar

Investeringar i fastighetsrelaterade tillgångar delas upp i tre områden fastigheter, skog- och mark och infrastruktur.

Fastighetsrelaterade

Området infrastruktur innebär investeringar i samhällsviktiga anläggningar eller fastigheter med stabila kassaflöden och en långsiktig placeringshorisont. Skog och mark är i huvudsak mark med växande skog samt jordbruk ägda via fonder eller bolag. Området fastigheter är indirekta investeringar i olika typer av mark och byggnader. De största

investeringarna grupperade utifrån de olika förvaltarna eller bolagen (engagemang) utgjordes av:

Innehav	Bedömt värde Mkr
Bergvik Skog AB	1 730
Fastighets AB Stenvalvet	954
Hemfosa Fastigheter AB	903
J.P. Morgan Infrastructure Investment Fund	900
Svenska Handelsfastigheter AB	778
Profi Fastigheter (3 fonder)	773
Molpus Woodlands Group (2 fonder)	508
Cheyne Real Estate (2 fonder)	504
Rockspring GRB Fund	492
Portfolio Advisors (4 fonder)	488

Fastighetsrelaterade tillgångar visade en positiv värdeutveckling under året. Totalt uppgick det placerade kapitalet till 11 979 (11 034) Mkr och avkastningen för området fastighetsrelaterade placeringar blev 10,3 (7,2) procent.

Risk- och känslighetsanalys

Kapitalförvaltningen påverkas av yttre omständigheter som innebär olika former av risker. Man kan indela dessa risker i marknads-, kredit- och operativ risk. Därtill kommer ytterligare en branschspecifik risk nämligen försäkringsrisk. En fördjupad redogörelse för utestående risker i verksamheten finns i not 2.

Den osäkerhet som föreligger på marknaden innebär att förluster på placeringstillgångarna inte kan uteslutas. För placeringstillgångar där marknadspriser inte finns publicerade föreligger källor till osäkerhet, se not 1 avsnittet Viktiga bedömningar och källor till osäkerhet, samt not 15.

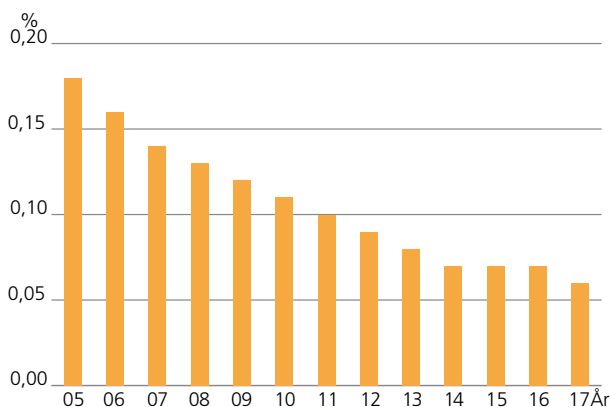
Försäkringsteknisk utredning

Den försäkringstekniska utredningen har utförts av aktuarie Ulrika Rönqvist. Utredningen visar att föreningens försäkringstekniska avsättning uppgår till 51 480 (50 343) Mkr. De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska utredningen värderats, med stöd av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, med utgångspunkt i bl.a. aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Kostnader

Kostnaderna i försäkringsrörelsen uppgick till 54 (49) Mkr. Ett mått på kostnadseffektivitet är förvaltningskostnadsprocenten, dvs. förhållandet mellan driftskostnaderna och tillgångarnas genomsnittliga marknadsvärde, som uppgick till 0,06 (0,06) procent.

Utveckling förvaltningskostnader

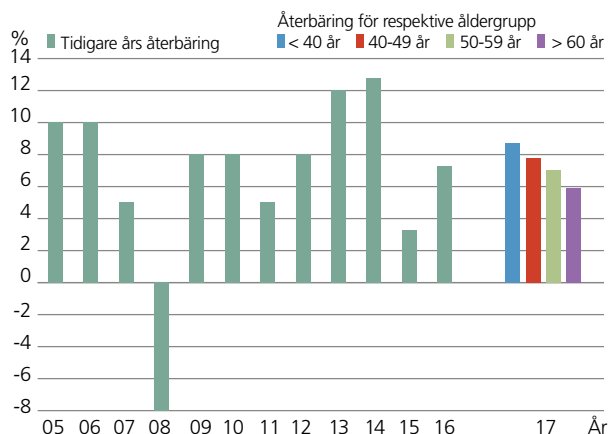
Kostnaderna för år 2017 togs ut genom en fast avgift om 6 (6) kr per försäkring och ett avdrag på försäkringskapitalet om 0,07 procent. Den fasta avgiften halverades till 6 kr per försäkring den 1 januari 2016. För år 2018 sänks avdraget på försäkringskapitalet till 0,06 procent. Sammantaget bör avgiften och avdraget över tid motsvara verksamhetens faktiska kostnader. Målsättningen är att fortsätta hålla en låg kostnadsnivå över tid.

Kostnaderna för kapitalförvaltningen uppgick till 37 (35) Mkr. Ett mått på effektiviteten i investeringsverksamheten är kapitalförvaltningskostnadsprocenten, dvs. förhållandet mellan föreningens direkta kostnader för kapitalförvaltning och tillgångarnas genomsnittliga marknadsvärde, som uppgick till 0,05 (0,05) procent. Det strategiska beslutet att öka andelen aktier förvaltade i egen regi kommer att innebära att föreningens direkta kostnader för kapitalförvaltningen kommer att öka eftersom de kostnader som direkt belastar föreningen ökar jämfört med placeringar i fonder där stora delar av kostnaden i stället belastar fondens avkastning. Målsättningen är att föreningens totala avkastning på investeringarna inte skall påverkas negativt av en omläggning till en större andel aktier förvaltade i egen regi till följd av högre direkta kapitalförvaltningskostnader.

Anpassningar av verksamheten till pensionsavtalet PA 16

Överstyrelsen fattade beslut om reviderade stadgar i föreningen i mars 2016. Ändringarna innebar bl.a. att en ny produkt Kåpan Flex tillkom och att framtida premier till Kåpan Valbar är flyttbara samt att inbetalade premier belastas med ett solvenstillskottavdrag om 20 procent samtidigt som den garanterade räntan höjdes från 0,3 procent till 1 procent. Under år 2017 har premier börjat inbetalas enligt det nya pensionsavtalet och de administrativa rutinerna för in- och utflytt av pensionskapital etablerats.

Återbäringsränta

Redogörelse för återbärning under år 2017

Återbärningen tillförs medlemmarnas pensionskapital månadsvis i efterskott. Den första månadsvisa återbärningen för 2017 meddelades i mitten av februari med utgångspunkt i avkastningen på placeringarna under januari och nivån på konsolideringsgraden den sista dagen i januari. Den ekonomiska ställningen och avkastningen under året har varit stabil. Sammantaget har de olika åldersgruppernas pensionskapital tillförts följande årsomräknade återbäringsräntor före avkastningsskatt och kostnader:

8,7 % för åldersgruppen yngre än 40 år

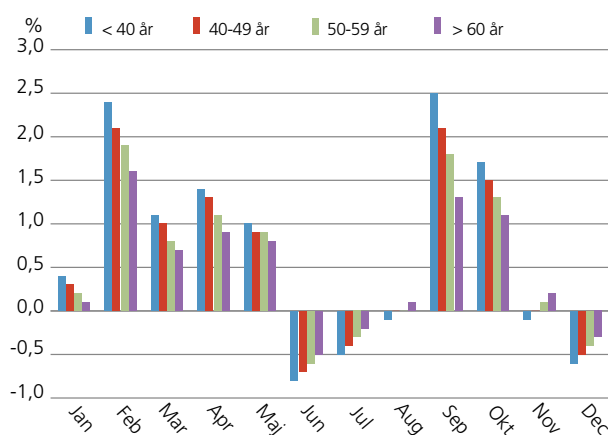
7,8 % för åldersgruppen 40 – 49 år

7,0 % för åldersgruppen 50 – 59 år

5,9 % för åldersgruppen över 60 år

Skillnaderna i avkastning mellan grupperna är hänförlig till avkastningen för tillgångsslaget aktier som haft en god avkastning under året och inneburit att de yngre åldersgrupperna med en större andel aktier i placeringarna erhållit en högre avkastning. Föregående år uppgick den då gemensamma årsomräknade återbäringsräntan till 7,3 %.

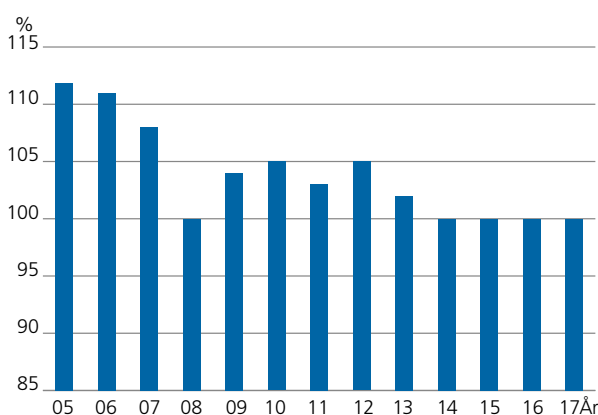
Månadsvis återbäringsränta 2017

Kollektiv konsolidering

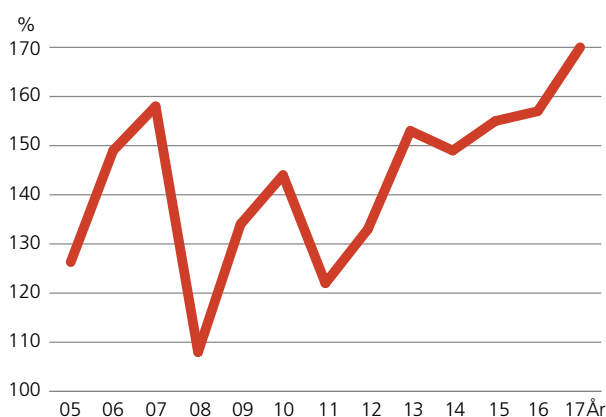
Med kollektiv konsolidering avses tillgångarnas marknadsvärde minskat med finansiella skulder i förhållande till summan av försäkringstekniska skulden baserad på premieinbetalningar och den garanterade räntan samt tidigare allokerade återbäringsmedel.

Kollektiv konsolideringsgrad

Styrelsen har beslutat om en policy för kollektiv konsolidering och återbärning i föreningen. I policyn anges att konsolideringsgraden bör ligga inom intervallet 95 – 105 procent med en målnivå på 100 procent. Konsolideringsgraden vid årsskiftet efter beslutad återbärning för december år 2017 var 100 procent.

Solvensgrad

Utvecklingen av solvensen

Solvensen uttrycker hur stor del av den försäkringstekniska skulden som täcks av tillgångarna. Avkastningen på tillgångarna under året har varit positiv. Utestående åtagande värderades vid årsskiftet med utgångspunkt i en diskonte-

ringsräntekurva som utgår från marknadsräntan för de första kommande 10 åren och därefter en successiv anpassning till en fast s.k. makroränta på 4,2 procent. Den ränta som använts har en lägre räntenivå jämfört med föregående år vilket inneburit att värdet på utestående åtaganden stigit.

Sammantaget har solvensgraden under året stigit med 13 procentenheter från 157 procent till 170 procent. Avkastningen har bidragit med en förstärkning med 7 procentenheter och förändringar i värderingen av utestående åtaganden har bidragit med en förstärkning om 6 procentenheter.

Avkastningsskatt

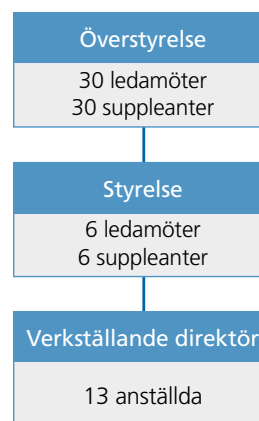
Föreningen betalar avkastningsskatt för medlemmarnas räkning. Utgångspunkt för skatteberäkningen är medlemmarnas pensionskapital i form av marknadsvärdet av föreningens tillgångar efter avdrag för finansiella skulder den 1 januari beskattningsåret. Avkastningen på dessa medel schablonberäknas efter en räntesats som är lika med den genomsnittliga statslåneräntan året innan beskattningsåret, dock med en lägsta ränta om 0,5 %. Den framräknade schablonintäkten beskattas därefter med 15 procent. För föreningens vidkommande innebär detta att den inbetalade avkastningsskatten för år 2017 uppgick till 40 (63) Mkr.

Ledningsfunktioner och granskning

Föreningens högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna i överstyrelsen är utsedda av parterna inom det statliga avtalsområdet. Hälften av ledamöterna är utsedda av Arbetsgivarverket och den andra hälften av de fackliga organisationerna. Det sammanlagda antalet ordinarie ledamöter uppgår till 30 med lika många personliga suppleanter. Under året har överstyrelsen hållit ordinarie stämma.

Föreningens operativa verksamhet leds av en styrelse, som består av sex ledamöter med personliga suppleanter. Styrelsen är i likhet med överstyrelsen paritetiskt sammansatt. Styrelsen utser föreningens verkställande direktör. Under året har styrelsen haft sju sammanträden varav ett i form av ett två dagars seminarium. Viktiga frågor som behandlats, utöver förslagen till stämman, är den framtida långsiktiga placeringsinriktningen, utvecklingen inom regelverksområdet och hanteringen av etik och risker i förvaltningen. Styrelsen har under året utvärderat den beslutade övergången till generationsbaserad placerings- och återbäringsmodellen. Under året har styrelsen uppdaterat och fastställt samtliga de policys och instruktioner som beslutas av styrelsen. Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott där lönesättningen av verkställande direktören bereds. Ersätt-

Styrelse och ledning

ningarna till övriga ledande befattningshavare i föreningen beslutas av verkställande direktören i enlighet med den av styrelsen beslutade ersättningspolicyn.

Ordförande i styrelsen och ersättningsutskottet är Eva Liedström Adler, generaldirektör för Arbetsgivarverket.

Administration

Medelantalet anställda under året uppgick till 14 (12) personer med den huvudsakliga uppgiften att bedriva kapitalförvaltning, redovisning och riskkontroll. Statens tjänstepensionsverk (SPV) i Sundsvall anlitas för att administrera försäkringsverksamheten. I uppdraget ligger att utveckla och underhålla föreningens försäkringsadministrativa system, göra premieinbetalningskontroll, utföra försäkringstekniska beräkningar, utfärda pensionsbesked, upprätthålla en väl fungerande kundtjänst och ombesörja pensionsutbetalningar.

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 3 (6) Mkr. Investeringarna är huvudsakligen hänförliga till IT-systemen samt ombyggnad av kontorslokaler. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år, övriga investeringar på 3 – 5 år.

Utblick inför framtiden

Kåpan Pensioner startade sin verksamhet år 1992 och är sedan år 2003 förvalt alternativ för den valbara delen av tjänstepensionen. Föreningen har fått förtroendet att även försäkra de obligatoriska delarna och vara förvalt alternativ för den valbara delen i det nya pensionsavtalet PA16. Premier i enlighet med det nya avtalet började betalas in under 2017 och system och rutiner har anpassats till det nya avtalet.

Föreningens verksamhet kommer genom det fortsatta förtroendet att fortsätta öka i omfattning vilket ställer större krav på organisationen men ger även stordriftsfördelar och möjligheter till en ökad effektivitet. Med det nya avtalet och den nuvarande utvecklingen uppnås en balans mellan utbetalningar och inbetalningar ungefär år 2060 vilket innebär att organisationen löpande behöver utvecklas och anpassas.

Under år 2018 kommer arbetet att fortsätta med att effektivisera verksamheten och förbereda organisationen inför de regelverksförändringar bland annat avseende tjänstepensionsverksamhet som väntas träda i kraft under 2019. Det sker även kontinuerligt andra förändringar i de externa regelverken som påverkar föreningens verksamhet och kräver uppdateringar och förändringar i verksamheten. Den genomgående iakttagelsen är att de regelverk och andra externa krav som ställs på verksamheten inte beaktar proportionalitetsprincipen. Krav ställs på föreningen med utgångspunkt i stora organisationers resurser och komplexitet utan antingen vilja eller möjlighet till anpassningar av kraven till en liten renodlad och effektiv organisation. För föreningen är detta en av de stora utmaningarna eftersom komplexiteten i regelverk och andra krav innebär att betydande resurser behöver läggas på intern administration och strukturell information utan något egentligt värde för medlemmarna.

Den strategiska inriktningen av verksamheten, att nå en god avkastning med begränsad risk ligger fast och målsättningen är att trots den ökade administrativa belastningarna bibehålla den låga nivån på kostnaderna. Föreningens samarbete med Statens tjänstepensionsverk (SPV) rörande försäkringsadministration och gemensam kundtjänst utvärderas löpande i takt med att verksamheten omfattning utökas och SPV:s roll i det statliga tjänstepensionssystemet långsiktigt förändras till följd av det nya pensionsavtalet PA16. Syftet med samarbetet är att ge medlemmarna en god nivå på informationen om den statliga tjänstepensionen och en effektiv administration av pensionskapitalet.

Behandling av årets resultat

Årets resultat på 7 899 105 829 (4 244 986 317) kronor överförs till övriga fonder. Föreningens egna kapital uppgår därmed per den 31 december 2017 till 35 776 449 015 (28 843 389 456) kronor.

FINANSIELL RAPPORT

Femårsöversikt

Resultat, Mkr	2017	2016	2015	2014	2013
Premieinkomst	5 365	4 381	4 189	4 102	4 007
Kapitalavkastning, netto	5 553	5 434	1 770	6 882	4 491
Utbetalda försäkringssättningar	-1 787	-1 738	-1 659	-1 577	-1 449
Utbetald återbäring ¹⁾	-966	-862	-847	-583	-369
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	7 939	4 308	3 713	2 675	8 084
Årets resultat	7 899	4 245	3 544	2 494	7 962

¹⁾ Utbetalningar redovisas som en avdragspost under Eget kapital, Finansiell rapport.

Ekonomisk ställning, Mkr	2017	2016	2015	2014	2013
Totala tillgångar ¹⁾	87 396	79 419	72 250	69 374	60 256
Placeringstillgångar ¹⁾	85 573	77 542	70 873	67 609	58 580
Försäkringstekniska avsättningar	51 480	50 343	46 623	46 084	39 398
Konsolideringskapital	35 776	28 843	25 460	22 744	20 813
Kapitalbas	35 766	28 831	25 451	22 736	20 803
Erforderlig solvensmarginal	2 059	2 014	1 865	1 843	1 576

¹⁾ Placeringstillgångar till verkligt värde och övriga tillgångar till bokfört värde.

Nyckeltal, procent	2017	2016	2015	2014	2013
Förvaltningskostnader ¹⁾	0,06	0,06	0,07	0,07	0,08
Totalavkastning	7,1	7,6	2,6	11,5	8,4
Konsolideringsgrad	100	100	100	100	102
Solvensgrad	170	157	155	149	153

¹⁾ I förhållande till genomsnittliga tillgångar.

Totalavkastning per tillgångsslag ¹⁾

	Marknadsvärde 2017-12-31		Marknadsvärde 2016-12-31		Total- avkastning i procent ²⁾ 2017
	Mkr	%	Mkr	%	
Aktierelaterade	33 892	39	30 787	39	12,2
Ränterelaterade ³⁾	40 922	47	35 792	45	2,0
Fastighetsrelaterade	11 979	14	11 034	14	10,3
Övriga tillgångar	603	0	1 806	2	–
Summa tillgångar	87 396	100	79 419	100	7,1

¹⁾ Definieras i relation till vilket underliggande tillgångsslag som genererar avkastningen.

²⁾ Daglig tidsviktning av placeringarna i relation till värdeförändringar, ränteintäkter och utdelningar.

³⁾ Avkastningen på derivatinstrument som tecknats för att minska ränterisken i utestående försäkringsåtaganden är inkluderad i avkastningen för räntebärande placeringstillgångar.

Resultaträkning

Mkr	Not	2017	2016
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen			
Premieinkomst	3	5 365	4 381
Kapitalavkastning, intäkter	4	4 899	3 123
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	893	3 237
Utbetalda försäkringsersättningar	6	-1 787	-1 738
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar		-1 137	-3 720
Driftskostnader	7	-54	-49
Kapitalavkastning, kostnader	8	-54	-674
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-186	-252
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		7 939	4 308
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		7 939	4 308
Avkastningsskatt	10	-40	-63
Årets resultat tillika totalresultat		7 899	4 245

Rapport över totalresultat

Mkr	2017	2016
Årets resultat	7 899	4 245
Övrigt totalresultat	0	0
Summa totalresultat	7 899	4 245

Balansräkning

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	11	10	12
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	12	46 526	41 956
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13	39 041	35 563
Derivat	14	6	23
	15	85 573	77 542
Fordringar			
Övriga fordringar	16	173	42
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	17	2	1
Kassa och bank		1 422	1 550
		1 424	1 551
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		215	271
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1	1
		216	272
Summa tillgångar		87 396	79 419
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Andra fonder			
Övriga fonder	18	27 430	24 151
Evigt förlagslån		386	386
Premieregleringsfond		61	61
Årets resultat tillika totalresultat		7 899	4 245
		35 776	28 843
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	19, 20	51 474	50 336
Avsättning till oreglerade skador	21	6	7
		51 480	50 343
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Skatt		2	4
Skulder			
Derivat	14	84	214
Övriga skulder	22	52	13
		136	227
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2	2
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		87 396	79 419

Rapport över förändring av eget kapital

2017

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	24 151	386	61	4 245	28 843
Vinstdisposition 2016	4 245			-4 245	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-966				-966
Årets resultat tillika totalresultat 2017				7 899	7 899
Utgående eget kapital räkenskapsåret	27 430	386	61	7 899	35 776

2016

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	21 469	386	61	3 544	25 460
Vinstdisposition 2015	3 544			-3 544	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-862				-862
Årets resultat tillika totalresultat 2016				4 245	4 245
Utgående eget kapital räkenskapsåret	24 151	386	61	4 245	28 843

Kassaflödesanalys

Mkr	1 jan – 31 dec 2017	1 jan – 31 dec 2016
Den löpande verksamheten ¹⁾		
Resultat före skatt	7 939	4 308
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet ²⁾	435	738
Betald avkastningsskatt	-40	-63
Utbetald återbäring ³⁾	-966	-862
Förändring av övriga rörelsefordringar	-75	178
Förändring av övriga rörelseskulder	-93	66
Kassaflöde från den löpande verksamheten	7 200	4 365
Investeringsverksamheten		
Investering i anläggningstillgångar	-3	-6
Försäljning av finansiella placeringstillgångar	25 610	24 171
Köp av finansiella placeringstillgångar	-32 935	-27 854
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-7 328	-3 689
Finansieringsverksamheten		
Inbetalda utjämningsavgifter	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
Årets kassaflöde	-128	676

Förändring av likvida medel

Mkr	2017	2016
Likvida medel vid årets början	1 550	874
Årets kassaflöde	-128	676
Likvida medel vid årets slut ⁴⁾	1 422	1 550

¹⁾ Varav	2017	2016
Ränteinbetalningar	874	917
Ränteutbetalningar	220	293
Erhållna utdelningar	672	825

²⁾ Varav	2017	2016
Avskrivningar	4	3
Orealiserade vinster	-892	-3 237
Orealiserade förluster	186	252
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	1 137	3 720

³⁾ Utbetald återbäring tas direkt från Övriga fonder.

⁴⁾ Likvida medel består av kassa och bankmedel.

Noter

Samtliga belopp i följande noter är angivna i miljontals kronor om inte annat anges.

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2017 och avser Kåpan pensioner försäkringsförening (Kåpan Pensioner) som är en understödsförening (tjänstepensionskassa) med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Smålandsgatan 12, Stockholm och organisationsnummer är 816400-4114. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 20 mars 2018. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 18 april 2018.

Årsredovisningen är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2008:26 med tillägg i FFFS 2009:12 samt Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2.

Kåpan Pensioner tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning det är möjligt enligt svensk lag på redovisningsområdet.

Lagen (1972:262) om understödsföreningar upphävdes vid ikraftträdandet av försäkringsrörelselagen (2010:2043) den 1 april 2011. Enligt lagen om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2044) fick understödsföreningar fortsätta att bedriva sin verksamhet till utgången av 2014. Härefter har övergångstiden förlängts till 30 juni 2019.

Förutsättningar vid upprättande av den finansiella rapporten

Kåpan Pensioners funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Finansiella tillgångar och skulder värderas till verkligt värde. Övriga tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS kräver att försäkringsföretagets ledning gör bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

En källa för bedömningar och osäkerheter är värdet på de åtaganden som ligger i de försäkringskontrakt som föreningen har tecknat. En annan källa till bedömningar och osäkerhet är värderingen av finansiella tillgångar för vilka det inte finns något observerbart marknadspris. För dessa instrument används antingen objektiva externa värderingar eller ett värde baserat på en bedömning av förväntade framtida kassaflöden. Vid behov kompletteras dessa värderingar med ytterligare bedömningar beroende på osäkerheten i marknadssituationen.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till svenska kronor efter balansdagens valutakurs.

Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto inom raden Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader. Terminskontrakt i utländsk valuta används i huvudsak för att eliminera valutakursrisken i utländska aktier och andelar.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringskontrakt redovisas och värderas i resultat- och balansräkning i enlighet med sin ekonomiska innebörd. Samtliga kontrakt redovisas som försäkringsavtal. Klassificeringen baseras på att föreningen garanterar en viss ränta på inbetalade premier samt ett antal övriga åtaganden som innebär att föreningen tar på sig en betydande försäkringsrisk i relation till försäkringstagaren.

Premieinkomst

Premieinkomsten för året består av mottagna premier.

Premieinkomsterna avser under året inbetalda premier i enlighet med gällande pensionsavtal för statligt anställda.

Livförsäkringsavsättning

Samtliga livförsäkringsavsättningar avser tjänstepensioner och värderas enligt principerna i EU:s tjänstepensionsdirektiv. Det innebär att föreningens åtagande värderas enligt så kallade aktsamma antaganden. Avsättningen beräknas enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23). Det innebär att avsättningen marknadsvärderas med utgångspunkt i gällande likvida marknadsräntor för motsvarande löptider kompletterat med räntor konvergerande till en långsiktig terminränta angiven av Finansinspektionen (4,2 %). Livförsäkringsavsättningen motsvarar beräknat kapitalvärde av föreningens åtaganden. Antaganden om framtida dödlighet, ränta, driftskostnad och skatt har beaktats. Samtliga dödlighetsantaganden som görs är könsberoende. Utbetalade pensioner beräknas dock utifrån könsneutrala antaganden. Antagandet om driftskostnader förväntas motsvara framtida faktiska kostnader för administrationen.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen utgörs av sjukräntor för anställda inom PA-91-avtalet som vid utgången av 2016 var arbetsoförmögna minskat med eventuella slutbetalningspremier för de samma under 2017. Föreningens aktuarie beräknar avsättningen. Förändring i oreglerade skador redovisas i not 21.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Intäkter avser avkastning på placeringstillgångar i form av utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Kostnader för placeringstillgångar utgörs av kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

Samtliga placeringstillgångar värderas till verkligt värde. Skillnaden mellan värderingen och anskaffningsvärdet är en orealiserad vinst eller förlust som redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust.

Realiserad vinst eller förlust är skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

forts. Not 1

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är inte en skatt på föreningens resultat, utan betalas av föreningen för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Kostnaden redovisas som skattekostnad.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvas av Kåpan Pensioner redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar (se nedan) och eventuella nedskrivningar. Immateriella tillgångar skrivs av på mellan tre till fem år från det datum då de är tillgängliga för användning. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen är aktier och andra eget kapitalinstrument, räntebärande värdepapper, förlagslån och olika former av derivat.

Förvärv och avyttring av finansiella instrument redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då föreningen förbinder sig att förvärva eller avyttra instrumentet.

Kåpan Pensioner har som princip att värdera samtliga placeringstillgångar till verkligt värde via resultaträkningen (fair value option) dels därför att föreningen löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden, dels därför att när det gäller räntebärande tillgångar så reducerar detta en del av den redovisningsmässiga inkonsekvens och volatilitet som annars uppstår när livförsäkringstekniska avsättningar löpande omvärderas genom en diskontering med en aktuell ränta.

Följande punkter sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten i redovisningen.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundna förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Den största delen av föreningens finansiella instrument har ett verkligt värde baserat på priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så erhålls en uppskattning av det verkliga värdet genom tillämpning av modellbaserad värderingsteknik enligt följande:

För onoterade aktier så tar respektive extern portföljförvaltare fram värderingen baserat på tillgänglig prisinformation. Normalt sett föreligger en tidsmässig förskjutning i denna värdering med 1 – 3 månader. Detta innebär att värderingarna per 2017-12-31 typiskt sett baseras på värdebesked från förvaltarna framtagna under perioden 2017-09-30 – 2017-11-30.

För vissa finansiella instrument erhålls uppgifter om verkligt värde genom en bedömning av värdet. Värderingen görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet. Kåpan Pensioner utvärderar värderingen med regelbundna intervaller och prövar dess giltighet genom att bedöma dess rimlighet och att använda parametrar och prognoser som överensstämmer med den faktiska utvecklingen.

För vissa räntebärande placeringar har en modellbaserad kassaflödesvärdering av den underliggande företagslåneportföljen i respektive placering legat till grund för värderingen.

Derivatinstrument

Derivatinstrument tas upp till det verkliga värde utifrån det värde som erhålls från motpart där verkligt värde beräknats med hjälp av en värderingsmodell som är etablerad på marknaden för värdering av den typ av derivatinstrument som det är fråga om.

Viktiga bedömningar samt källor till osäkerhet

Som framgår av ovanstående avsnitt, Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad, baseras värderingen till verkligt värde på värderingsmodeller. En sådan värdering grundas till del på observerbara marknadsdata och till del, i avsaknad av sådana, på antaganden om framtida förhållanden. Värderingar som inte baseras på publicerade prisnoteringar innebär osäkerhet.

Graden av osäkerhet varierar och är störst när framtidsantaganden måste göras som inte grundas på observerbara marknadsförhållanden. För vissa av antagandena kan mindre justeringar ge betydande effekt på det uppskattade värdet. När placeringarna blir aktuella att realisera i framtiden kan det verkliga uppnådda försäljningspriset komma att avvika från tidigare uppskattningar, vilket kan ge en betydande positiv eller negativ resultateffekt.

Som också framgår av avsnittet föreligger beträffande onoterade aktier en tidsfördröjning beträffande värderingstidpunkten. I en marknad med sjunkande marknadspriser innebär detta att de uppskattade verkliga värdena överskattas och vice versa.

Finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex leverantörsskulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma föreningen till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Persondatorutrustning kostnadsförs vid anskaffningstidpunkten. Konst för utsmykningsändamål värderas till anskaffningsvärde.

Pensioner

Anställda i föreningen har individuellt baserade pensionsplaner med utgångspunkt i pensionsavtalet för försäkringsanställda. Pensionen är tryggt genom försäkringsavtal. Avgifter till dessa redovisas som en driftskostnad i resultaträkningen. Individuella avtal om lönevaxling finns, den anställda avstår då en del av sin bruttolön mot en pensionsinsättning. Förfarandet är kostnadsneutralt för föreningen.

Premieregleringsfond

Enligt pensionsavtal som gällde fram till 2015-12-31 inbetalade arbetsgivaren för varje anställd premie till föreningen för tjänstepensionsförsäkring. Dock innebar avtalet att personer under 23 år ej tillgodoräknades premier för den kompletterande ålderspensionen (Kåpan Tjänste). I enlighet med föreningens stadgar tillfördes dessa icke allokerade avgifter föreningen som tillskott till premieregleringsfond. Inga premier har tillförts efter 2015-12-31.

NOT 2 Upplysningar om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Föreningens redovisade resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. Nedanstående not omfattar en beskrivning av riskhanteringsorganisationen samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Syftet med föreningens riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra de väsentliga riskerna. Ett viktigt syfte är även att bedöma om den sammantagna risknivån är godtagbar i förhållande till den solvens som föreningen har vid var tidpunkt.

Finansiella risker, där främst marknads-, kredit- och likviditetsrisker ingår, kan hanteras på två principiella sätt. Dels kan åtgärder vidtas som reducerar effekten av finansiella risker, detta sker inom ramen för riskhanteringsprocessen. Dels kan kapital allokteras till en buffert för att täcka förluster som de finansiella riskerna kan komma att generera.

Föreningens riskhanteringsorganisation bygger på att huvudansvaret för de risker som föreningen är utsatt för ligger på styrelsen. Styrelsen fastställer de riktlinjer som ska gälla för riskhantering, riskrapportering, intern kontroll och uppföljning, samt att det finns en samlad funktion i företaget för riskkontroll och att det finns en funktion för regel efterlevnad (compliance). Styrelsen har i särskilda policys och instruktioner inom vissa ramar delegerat ansvaret för riskhantering till VD, compliance-ansvarig, och riskmanager. Instruktionerna revideras regelbundet av styrelsen för att säkerställa att de korrekt återspeglar verksamheten. Försäkringsrisker analyseras fortlöpande av föreningens aktuarie. Konsulter anlitas vid behov.

Implementering och uppföljning av styrdokument och rutiner i organisationen är ett kontinuerligt arbete, där styrdokument och rutiner kontrolleras och revideras regelbundet för att säkerställa att de korrekt återspeglar gällande marknadsvillkor samt aktuella villkor i föreningens försäkringsprodukter.

Genom löpande utbildningsaktiviteter samt tydliga processer säkerställs att riskkontrollen fungerar i hela organisationen och att varje anställd förstår sin roll och sitt ansvar. Att detta är uppfyllt kontrolleras av styrelsen genom sina beslut om årligen återkommande oberoende granskningar som genomförs av interrevisionen.

Risker i försäkringsverksamheten

Föreningens åtaganden består av premiebestämd pensionsförsäkring med garanterad avkastning. Den risk som föreligger beträffande dessa försäkringar är att föreningen inte kan infria sina förpliktelser. För att begränsa risken för att detta skall inträffa görs de antaganden som ligger till grund för beräkning av garanterade pensionsbelopp med säkerhetsmarginaler.

Försäkringsrisken består av flera olika delar där nivån på medlemmarnas garanterade avkastning är den största. En risk är livsfallsrisken, som påverkas av antaganden kring livslängd, och som avser att den faktiska livslängden blir längre än den antagna dvs. medlemmarna blir äldre än vad som är antaget, vilket leder till att utbetalningar av ålderspensioner görs under en längre tid. En högre livsfallsrisk innebär att de försäkrings-tekniska avsättningar som föreningen gjort för att täcka kommande pensionsutbetalningar inte fullt ut täcks av gjorda avsättningar. För föreningen som har en del av försäkringarna med en utbetalningstid under 5 år, normalt när medlemmarna är mellan 65 – 70 år, så är livsfallsrisken relativt liten jämfört med de försäkringar som betalas ut livslångt. Föreningen har successivt fått en ökande andel livslånga pensioner. Det nya pensionsavtalet PA 16 innebär att samtliga föreningens framtida försäkringar har livslång utbetalningstid som förvalt alternativ. Över tid kommer därmed livslängdsrisken att öka i verksamheten.

Dödsfallsrisk, sjukfallsrisk och annullationsrisk är tre andra typer av risker, som inom föreningens verksamhet bedöms vara marginella. Begreppet dödsfallsrisk avser dödsfallsersättningar, dvs. ersättningar som betalas ut i samband med dödsfall. Sjukfallsrisk innebär att sjukligheten hos de försäkrade blir högre än man räknat med i de gjorda antaganden, eller att avveckling av pågående sjukfall tar längre tid än man antagit.

Annullationsrisk avser att försäkringstagaren gör uppehåll i premiebetalningarna, eller återköper eller för över sin försäkring till någon annan. Avsättningarna i föreningen görs enligt det regelverk som syftar till att åtaganden alltid ska kunna infrias. Försäkringsrisk omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovanligt ogynnsamt (slumprisk, avsättning för ej intjänad premie, och kvardröjande risker) och att avvecklingen av oreglerade skador blir dyrare än beräknat (parameterfel). Beräkningarna av bästa skattning, slumprisk och annullationsrisk baseras på faktiska bestånd på balansdagen. Merparten av dessa risker ligger utanför ramen för föreningens nuvarande verksamhet och att föreningens ansvar för slutbetalning av återstående premier till pension vid bl.a. sjukdom upphör över tid.

2017

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	651
Kostnadsinflation	20 %	132
Diskonteringsränta	1 %-enhet	-4 651

2016

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	601
Kostnadsinflation	20 %	127
Diskonteringsränta	1 %-enhet	-3 912

Hantering av ränterisker i utestående försäkringsåtaganden

De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska avsättningen värderats, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, med utgångspunkt i aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Under året har effekten av förändringar av marknadsräntorna inneburit att värdet på gjorda åtaganden har minskat i värde med -349 (3 193) Mkr. För året förelåg inga effekter av ändrade föreskrifter och förordningar för diskonteringsränta. Föreningen använder, genom beviljad dispens från Finansinspektionen, de regler som anges i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2013:23 om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Föreskrifterna FFFS 2013:23 innebär att föreningen vid beräkning av diskonteringsräntekurva ska utgå från marknadsnoteringar för de ränteswappar som handlas på aktiva marknader när föreningen tar fram den diskonteringsräntekurva som används för beräkning av de försäkringstekniska avsättningarnas värde, samt tillämpa den i föreskrifterna föreskrivna beräkningsmetoden som även innebär att den långsiktiga terminräntan anses konvergera mot ett av Finansinspektionen angivet värde. Denna långsiktiga terminränta var vid årets utgång 4,2 (4,2) procent. Sammantaget innebär förändringarna i marknadsräntor att åtagandena har minskat i värde med -349 (3 193) Mkr. För att minska den utestående ränterisken i gjorda åtaganden tecknas avtal om olika former av räntesäkringar. Avtalen innebär att den fasta räntan i åtagandena byts mot en rörlig ränta med en mindre risk för värdeförändring. Utestående avtal om räntesäkring omfattade vid årets slut totalt 2 500 (1 500) Mkr. Värdeförändringen av räntesäkringarna innebär att dessa stigit med 1 (29) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten och negativa (positiva) påverkan på solvensen uppgår därmed till -348 (3 164) Mkr.

Hantering av matchningsrisk

Föreningens sammantagna utestående ränterisk (matchningsrisk) är en sammanvägning av de räntebärande tillgångarna och den utlovade pensionsutbetalningen inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning sker. Matchningsrisken definieras som den ränterisk som kan beräknas som skillnaden mellan durationen på samtliga tillgångar inklusive räntederivat och

forts. nästa sida

forts. Not 2

durationen på pensionsskulden. Utestående matchningsrisk mäts som ränterisktäckningsgrad. Ränterisktäckningsgraden skall enligt styrelsens beslut ej understiga 30 procent och löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utställda åtaganden. Ränterisktäckningsgraden uppgår till 32,4 (32,5) procent.

Matchningsrisk hanteras även genom att föreningen regelbundet genomför s.k. ALM-studier ("Asset Liability Modelling"), dvs en beräkningsteknisk utvärdering för att finna en optimal mix av olika tillgångsslag som kan matcha skulderna över tid, för att säkerställa att tillgångarna alltid räcker till för att täcka skulderna i den takt de förfaller till betalning. Föreningen anlätade i maj en investmentbank för att, i samarbete med föreningen, utföra en ALM-studie. Syftet med studien var att fastställa den optimala sammansättningen av föreningens tillgångsslag och skuldsäkringsstrategi för att bäst kunna balansera föreningens långsiktiga åtaganden.

Mål, principer och metoder för hantering av finansiella risker

I föreningens verksamhet uppstår olika typer av finansiella risker som exempelvis marknadsrisk, kreditrisk, kreditspreadrisk och likviditetsrisk. Utöver dessa förekommer även operativa risker, legala risker och strategiska risker. I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten har föreningens styrelse fastställt en placeringspolicy med riktlinjer och instruktioner för finansverksamheten och för funktionen för riskkontroll.

Allmänna mål för riskhantering

Föreningens tillgångar skall placeras på det sätt som bäst gagnar medlemmarnas intressen, och överdriven riskkoncentration skall undvikas genom tillbörlig diversifiering mellan och inom olika tillgångsslag. Tillgångarna skall, med beaktande av föreningens försäkringsåtaganden och förändringar i framtida värde och avkastning, placeras så att föreningens betalningsberedskap är tillfredsställande, och att en tillräcklig förväntad avkastning uppnås inom ramen för en aktsam förvaltning. I verksamhet som rör tjänstepensionsförsäkring ska enligt försäkringsrörelselagen (1982:713), som fortfarande tillämpas av föreningen enligt nu gällande övergångsregler för understödsföreningar, de tillgångar som motsvarar försäkringsteknisk avsättning värderas och förvaltas på ett aktsamt sätt. Bestämmelserna om aktsamhet har sin grund i det s.k. tjänstepensionsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut). Aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule") innebär att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som den enskilde förmånsstagaren själv skulle göra om han eller hon hade den kompetens och kunskap som behövs.

Allmänna principer för riskhantering

Rishtagandet i föreningen skall vara rimligt i förhållande till gjorda åtaganden. Detta efterlevs genom ett begränsat risktagande inom ramen för de krav som ställs på matchning, diversifiering och risktagande. Risktagandet skall också, vid varje tidpunkt, stå i rimlig proportion till föreningens riskkapital, långsiktiga mål för avkastningen vilket uttrycks som nivån på de garanterade åtagandena, och förväntad återbäringsränta.

Metoder för riskhantering

Värdefall på tillgångssidan kan begränsas med i princip tre olika metoder. Den första metoden är att sprida riskerna på olika tillgångsslag genom att bygga upp en diversifierad investeringsportfölj, t.ex. aktier, räntebärande placeringar, fastigheter osv. Att sprida riskerna med diversifiering är en grundläggande regel inom kapitalförvaltning. Den andra metoden innebär att sälja riskfyllda tillgångar när portföljen minskar i värde för att på så vis skydda kapitalet, men metoden innebär samtidigt att sälja när priset är lågt och det är inte en bra förvaltningsstrategi. Den tredje metoden är att använda s.k. kapitalskyddade placeringar, som exempelvis obligationer, där utgivaren åtagit sig att återbetala minst det nominella beloppet på förfallodagen, oavsett hur marknaden har utvecklats. Ytterligare en metod att begränsa risken för förluster är att inte investera alltför mycket i ett och samma bolag (eller koncern), även detta är en form av diversifiering. Operativa risker, däremot, begränsas genom regelbunden översyn av rutiner och arbets-sätt och genom att styrelsen regelbundet låter utföra en oberoende granskning av verksamheten och av såväl tillgångsförvaltningen som hanteringen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Hantering av ränterisk

Ränterisken uttrycker den förändring av marknadsvärdena på ränte-relaterade instrument som uppstår vid rörelser i det allmänna ränteläget. Värdeförändringen, och därmed risken, är kopplad till vilken räntebindningstid (duration) respektive instrument och hela investeringsportföljen har vid varje tidpunkt. Ränterisken i placeringar i ränterelaterade instrument mäts med utgångspunkten att varje dags räntebindning ökar ränterisken och ökar med åtagandenas löptid. Genomsnittlig räntebindningstid är ett elasticitetsmått avseende ränterisk som anger effekten när samtliga marknadsräntor förändras lika mycket (parallellskifte). Räntebindningstiden för ett givet instrument beräknas genom att väga tiden till varje framtida kassaflöde, detta kallas även för instrumentets duration.

Tillgångarna minskar med 1 132 (999) Mkr vid en ökning av räntan på +1 procent. Skulden minskar med 4 651 (3 912) Mkr, som angivits i tabell ovan. Den sammanlagda utestående ränterisken vid en förändring av diskonteringsräntan med +1 procentenhet uppgår till 3 519 (2 913) Mkr i form av en positiv påverkan på solvensen.

Hantering av aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker på grund av förändringar i dess kurs på aktiemarknaden. För att minska aktierisken i aktieportföljen bör en, i förhållande till portföljens storlek, god diversifiering av innehaven eftersträvas.

För aktierelaterade instrument mäts risken genom att analysera hur mycket marknadsvärdet påverkas av fallande eller stigande aktiekurser. I avsnittet känslighetsanalys, nedan, redogörs för den utestående aktiekursrisken. Den sammanlagda utestående aktierisken vid en kursförändring om 10 procentenhet uppgår till 3 465 (3 212) Mkr.

Hantering av fastighetsprisrisk

Fastighetsprisrisk är risken för att marknadsvärdet på en fastighetsplacering sjunker i värde. Fastighetsprisrisk mäts som en minskning av fastighetsplaceringarnas marknadsvärde. Den sammanlagda utestående fastighetsprisrisken vid en värdeförändring om 10 procentenhet uppgår till 985 (812) Mkr.

Hantering av valutarisk

Valutarisk uppstår till följd av värdeförändringar i tillgångar och skulder som följd av förändringar i valutakurserna. Valutarisken mäts som en procentuell andel av de utländska tillgångar som ej är valutasäkrade. För föreningen är samtliga åtaganden på skuldsidan i svenska kronor. Därmed är samtliga tillgångar, som är i utländsk valuta och ej valutasäkrade, behäftade med valutarisk. Exponering för valutarisk ska, enligt styrelsens beslut, ligga mellan 5 och 15 procent av de totala tillgångarnas värde.

Valutaexponeringen uppgår efter valutasäkring till 12,9 (10,2) procent av placeringsstillgångarnas värde. Bruttoexponeringen, dvs. valutaexponering utan valutaterminer, uppgår till 29 085 (26 916) Mkr. Den sammanlagda utestående valutarisken beräknas vid en förändring av valutakurserna på 10 procentenhet och uppgår till 1 123 (809) Mkr.

Utestående valutariskens fördelning i olika valutor (mkr) mäts som ett stressat scenario om en 10%-ig förstärkning av SEK mot utländsk valuta:

	2017	2016
USD	391	137
EUR	23	7
GBP	42	21
AUD	31	40
JPY	9	13
CHF	0	4
CAD	31	31
NOK	5	4
NZD	25	26
Övriga	566	526 *)
Totalt	1 123	809

*) Emerging marketsvalutor redovisas under posten Övriga valutor

forts. nästa sida

forts. Not 2

Hantering av kreditrisk

Med kreditrisk avses att en emittent eller motpart kommer att ställa in betalningarna. Kreditrisk inkluderar motpartsrisk, koncentrationsrisk och avvecklingsrisk.

Motpartsrisk är ett mått på sannolikheten att en motpart inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden. Risken hanteras genom att värdet av en enskild placering begränsas enligt styrelsens beslut om hur placeringar får göras. Begränsningarna omfattar hela grupper eller koncerner och samtliga värdepapperstyper. Med en grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet ur risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller att de utan att stå i sådant förhållande har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Koncentrationsrisk utgörs bland annat av stora exponeringar eller koncentration till specifika motparter, sektorer eller branscher.

Fem största exponeringarna, fastighetsbolag			Fem största exponeringarna ej kreditinstitut		
	2017-12-31	2016-12-31		2017-12-31	2016-12-31
1.	2,35%	2,30%	1.	4,68%	3,12%
2.	0,69%	0,77%	2.	3,49%	2,69%
3.	0,33%	0,36%	3.	2,19%	2,03%
4.	0,25%	0,25%	4.	1,75%	1,66%
5.	0,21%	0,22%	5.	1,53%	1,44%
Kvot ¹⁾	3,83%	3,90%	Kvot ¹⁾	13,63%	10,94%

Fem största exponeringarna, kreditinstitut			Fem största exponeringarna säkerställda obl.		
	2017-12-31	2016-12-31		2017-12-31	2016-12-31
1.	13,29%	8,79%	1.	12,17%	6,71%
2.	11,62%	8,40%	2.	10,33%	5,94%
3.	11,40%	7,31%	3.	8,76%	5,36%
4.	6,70%	7,20%	4.	5,60%	4,76%
5.	3,82%	6,26%	5.	2,40%	4,75%
Kvot ¹⁾	46,83%	37,96%	Kvot ¹⁾	39,25%	27,52%

Samtliga procentsatser uttryckta som andel av nuvärdet av FTA på balansdagen.

¹⁾ Koncentrationskvoten beräknas enligt $CR_m = \sum_{i=1}^m s_i$ där summan beräknas över de 5 största innehaven ($m = 5$).

Hantering av kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk kan, med vissa antaganden, ses som skillnaden i värdering av ett värdepapper med kreditrisk, och värderingen av en riskfri obligation med likartade villkor och samma duration. Skillnaden (räntedifferensen) kallas för kreditspread, och definieras som skillnaden i ränta mellan en riskfri obligation utgiven av staten, och vad en utgivare som kan gå i konkurs (t.ex. ett företag) får betala.

Kreditspreadrisken mäts genom en beräkning av hur marknadsvärdet på tillgångar med kreditrisk förändras, om skillnaden mellan den riskfria räntan och räntan på tillgångar med kreditrisk förändras med ett visst antal procent. Den sammanlagda utestående kreditrisken beräknad med ett antagande om en fördubbling av noterad kreditspread uppgår till -1 707 (-1 778) Mkr.

Översiktlig redogörelse för gällande begränsningar och utestående risker

Gällande begränsningar i placeringspolicy för placering med utgångspunkt i bedömd kreditvärdighet i form av rating. De begränsningar som tilläts på totalnivå per ratingkategori ändrades under året.

2017

Kreditvärdighet	Max av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	29,7%	1,7%
Hög	25%	2,5% ²⁾	1,0%	0,5%
Medel	12,50%	1,0%	5,3%	0,8%
Låg	10%	0,5%	7,2%	0,4% ³⁾

2016

Kreditvärdighet	Av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	25,5%	4,3%
Hög	25%	2,5% ²⁾	2,2%	0,6%
Medel	12,5%	1,0%	6,1%	0,9%
Låg	10%	0,5%	8,5%	0,4% ³⁾

¹⁾ Svenska bostadsinstitut, säkerställda obligationer, max 10 %.

²⁾ Bolag helägt av svenska staten (t ex Vasakronan) max 5 %.

³⁾ Exklusive av styrelsen beslutade undantag, om sådana finns.

För obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade eller garanterade av svenska staten är begränsningen satt till 65 (65) procent. En anpassning har dock skett under året av den totala limiten för ränterelaterade tillgångar på övergripande strategisk nivå, där limiten för den övergripande strategiska inriktningen för placeringar i ränterelaterade tillgångar nu som högst kan vara 70 procent. Denna anpassning på totalnivå har ägt rum bl.a. som ett led i införandet av en modell med fyra återbäringsgrupper utifrån den försäkrades födelseår, med olika placeringsinriktning beroende på återbäringsgrupp, och i vilka den totalt tillåtna ränterisken varierar från som lägst 35 procent för de yngsta generationerna, till som högst 65 procent för de äldsta generationerna.

Hantering av kassaflödesrisk

Föreningen hanterar kassaflödesrisken genom att, vid varje tidpunkt, säkerställa att de lätt omsättningsbara tillgångarna täcker pensionsutbetalningarna för minst tre år framåt i tiden. Föreningen har ett betydligt större inflöde av premier än utflöde av pensionsbetalningar, vilket gör att kassaflödesrisken är begränsad. Kassaflödesrisken uttrycks genom måttet kassaflödessäkring, och mäts som kvoten mellan nuvärdet av kommande 1 års pensionsutbetalningar dividerat med marknadsvärdet av räntebärande papper med rating AAA, och uttrycks i procent. För 2017 uppgår kvoten till 1 145,9 (867,7) procent. Det framräknade måttet ska inte understiga 300 procent.

Hantering av transaktionsrisk (settlementrisk)

Transaktionsrisk innebär risk för att en förmedlande part inte kan fullgöra sitt åtagande i samband med en transaktion av ett finansiellt instrument, och därmed orsaka någon av parterna en förlust. Risker hanteras genom att handel med värdepapper endast får ske med värdepappersbolag godkända av den svenska tillsynsmyndigheten, eller av motsvarande utländsk myndighet, då det gäller utländska värdepappersbolag. Vid handel med värdepapper, som inte är föremål för clearing, genom svensk tillsynsmyndighet eller av motsvarande utländsk myndighet godkänt clearinghus, får dock endast motpart utgöras av värdepappersbolag som ingår i en bankkoncern med mycket hög kortfristig kreditvärdighet. Föreningens värdepapper ska förvaras i depå hos värdepappersinstitut godkända av den svenska tillsynsmyndigheten eller motsvarande utländsk myndighet då det gäller utländskt värdepappersinstitut.

Bedömning av nivå på de samlade riskerna i verksamheten

Med marknadsrisk avses förändringen i värdet av en finansiell tillgång när priset som bestämmer tillgångens värde förändras. Det finns tre typer av marknadsrisk: valutarisk, ränterisk och andra prISRISKE. I finansiell verksamhet utgörs de viktigaste marknadsriskerna av ränterisker, valutarisker och aktiekursrisker (prisrisk). Känsligheten för prisförändringar är olika för olika tillgångsslag. Aktier är generellt sett mer känsliga för prisförändringar än ränteplaceringar.

forts. nästa sida

forts. Not 2

Då det gäller aktier är det framför allt kursrisken som beaktas. Då det gäller utländska placeringar tillkommer även valutarisk. Styrelsen har fastställt en placeringspolicy som bl.a. begränsar aktiekursrisken. Aktieportföljen skall vara väl diversifierad så att förlusten i enskilda placeringar inte utgör alltför stor risk för förvaltningsresultatet som helhet. Riskspridningen skall dessutom ske genom placeringar i olika branscher och på olika marknader.

Känslighetsanalys

2017	Påverkan på placerings- tillgångar	Påverkan på livförsäkrings- avsättning	Påverkan på eget kapital
Riskvariabel			
Värdenedgång på aktier, 10%	-3 465	–	-3 465
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-985	–	-985
Fördubblad kreditspread	-1 707	0	-1 707
Valutakursfall, 10%	-1 123	–	-1 123
Ränteuppgång, 1%	-1 132	4 651	3 519

2016	Påverkan på placerings- tillgångar	Påverkan på livförsäkrings- avsättning	Påverkan på eget kapital
Riskvariabel			
Värdenedgång på aktier, 10%	-3 212	–	-3 212
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-812	–	-812
Fördubblad kreditspread	-1 778	0	-1 778
Valutakursfall, 10%	-809	–	-809
Ränteuppgång, 1%	-999	3 912	2 913

Vid beräkning av effekten på livförsäkringsavsättningen ovan har hänsyn tagits till skatt och kostnader. Känslighetsanalysen bygger på förutsättningen att föreningens tillgångar värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Hantering av operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Hit räknas även legal risk. Detta innebär att fel eller brister i administrativa rutiner kan leda till oväntade ekonomiska eller förtroendemässiga förluster. Dessa kan exempelvis orsakas av bristande intern kontroll, bristfälliga system eller teknisk utrustning. Även risken för oegentligheter, interna eller externa, ingår bland de operativa riskerna. De operativa riskerna motverkas genom den interna kontrollen av verksamheten. Upprätthållandet av en god intern

kontroll är en ständigt pågående process och omfattar bl.a. krav på att det skall finnas ändamålsenliga rutiner och instruktioner samt klart definierad ansvars- och arbetsfördelning för föreningens medarbetare. Upprätthållandet av en god intern kontroll förutsätter även IT-system med inbyggda avstämningar och kontroller, behörighetssystem till lokaler och utrustning, liksom interna informations- och rapporteringssystem för att bl.a. tillgodose styrelsens och ledningens krav på information om exempelvis riskexponering och aktuell information om föreningens tillgångar och skulder. Andra hjälpmedel är exempelvis processbaserad riskanalys med riskindikatorer och analyser av incident- och förlustdata. Informationssäkerhet är ett annat hjälpmedel för att upprätthålla en god intern kontroll, liksom kontinuitetsplanering och olika former av reservlösningar för el, telefoni, och liknande. Rent allmänt gäller att den största andelen av händelser hänförliga till operativa risker, oavsett deras allvarlighetsgrad, handlar om handhavandefel vid manuella moment i processer såsom tillämpning av prissättningsmodeller, nyckelpersonsberoende eller avvikelser från interna instruktioner, fel i data, förändrade förutsättningar kring de antaganden modellerna bygger på, eller andra typer av fel som alla har det gemensamt att de kombinerar data med användandet av modeller. Användandet av prissättningsmodeller, och i vilken grad dessa modeller är tillförlitliga, är ett område som fått större uppmärksamhet på senare år. Operativa risker är i första hand en processfråga – god internkontroll, kompetent personal och god kvalitet i de interna processerna och systemlösningarna utgör de viktigaste faktorerna i hanteringen av operativa risker.

Övergripande riktlinjer avseende operativa risker har fastställts av styrelsen och erhåller genom verkställande direktören månatligen (eller vid behov oftare) återrapportering avseende operativa risker. Genom att endast fjorton (tolv) årsanställda svarar för föreningens ledning och kapitalförvaltning så har styrelsen, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och god sed, beslutat att anlita externa interntrevisorer bl.a. för att utföra den oberoende granskningen av föreningens verksamhet. Det är alltid styrelsen som är interntrevisionens uppdragsgivare, detta eftersom det är ledningens interna styrning och kontroll som ska granskas. Styrelsen beslutar årligen om en interntrevisionsplan för det innevarande året.

Föreningen har tecknat avtal med Statens tjänstepensionsverk (SPV) om att administrera försäkringsverksamheten. Avtalet utgör ett s.k. uppdragsavtal (outsourcing) vilket avser ett avtal i någon form där föreningen och en utomstående uppdragstagare kommer överens om att uppdragstagaren utför processer, tjänster eller annan verksamhet som föreningen annars själv skulle ha utfört. Uppdragsavtal ingår tillsammans med bl.a. internkontroll och riskhantering i föreningens företagsstyrningssystem. Föreningens interna revision har inom ramen för styrelsens uppdrag även ansvaret för att utvärdera de tjänster som köps in från SPV.

Utestående löptider på räntebärande tillgångar och skulder

2017	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	nominellt	marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 121	7 932	27 015	4 634	106	0	40 808	39 041
Räntederivat, positiva		6					6	6
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 812	-3 874	-4 316	-11 625	-50 045	-6	-71 678	-51 480
Räntederivat, negativa	-2	-10	-1	-3			-16	-16
Kumulativ exponering	-693	4 054	22 698	-6 994	-49 939	-6	-30 880	-12 449
2016								
	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	nominellt	marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 099	6 701	24 406	4 653	437	0	37 296	35 563
Räntederivat, positiva	23						23	23
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 766	-3 740	-4 113	-11 133	-47 850	-9	-68 611	-50 343
Räntederivat, negativa	0	-60	-4				-64	-64
Kumulativ exponering	-644	2 901	20 289	-6 480	-47 413	-9	-31 356	-14 821

NOT 3 Premieinkomster

	2017	2016
Premieinkomster Kåpan Tjänste	2 274	2 159
Premieinkomster Kåpan Extra	710	787
Premieinkomster Kåpan Valbar	2 119	1 435
Premieinkomster Kåpan Flex	262	0
	5 365	4 381

All premieinkomst avser avtal tecknade i Sverige. Samtliga avtal är återbäringsberättigade liksom att Kåpan-försäkringarna är kollektivt avtalade individuella försäkringar.

NOT 4 Kapitalavkastning, intäkter

	2017	2016
Aktieutdelningar	672	825
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive bankbehållning och motsvarande	665	621
Derivat	0	6
Valutakursvinster, netto	0	2
Realisationsvinster, netto		
Aktier	2 462	1 021
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	250	648
Derivat	850	0
	4 899	3 123

Allt resultat är hänförligt till finansiella tillgångar med värdeförändringar över resultaträkningen.

NOT 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2017	2016
Aktier och andelar	780	3 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	89
Derivat	113	0
	893	3 237

NOT 6 Försäkringsersättningar

	2017	2016
Pensionsutbetalningar Kåpan Tjänste	-1 243	-1 231
Pensionsutbetalningar Kåpan Extra	-229	-211
Pensionsutbetalningar Kåpan Plus	-148	-158
Pensionsutbetalningar Kåpan Valbar	-167	-138
Pensionsutbetalningar Kåpan Flex	0	-
	-1 787	-1 738

¹⁾ Därutöver har 966 (862) Mkr utbetalats som utgjorde återbäring utöver den garanterade räntan.

NOT 7 Driftskostnader

	2017	2016
Administrationskostnader	-91	-84
Återförda kostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	37	35
	-54	-49
Samtliga driftskostnader per kostnadsslag		
Personalkostnader	-35	-31
Lokalkostnader	-2	-2
Avskrivningar	-4	-3
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-13	-13
	-54	-49
Arvode till revisorer ¹⁾		
KPMG		
Revisionsuppsdrag	-1	-1
Övriga tjänster	0	0
	-1	-1

¹⁾ Ingår i andra verksamhetsrelaterade kostnader.

Medelantal anställda

	Kvinnor	Män	Totalt
Medelantal anställda	7(6)	7(6)	14(12)

Löner och ersättningar (tkr)

	2017	2016
Överstyrelsen	173	167
Styrelse och verkställande direktör	2 570	2 383
Övriga anställda	14 975	13 328
varav rörlig ersättning	757	115
Pensions- och andra sociala avgifter	15 712	14 997
varav pensionskostnader	8 086	7 960
däruv VD:s pensionskostnader	2 485 ¹⁾	2 492 ¹⁾

¹⁾ Varav löneväxling 477 (636).

forts. Not 7

Till styrelsen har utbetalats arvode (kr)**Ordinarie ledamöter**

Eva Liedström Adler, ordförande	132 000	(133 667)
Anna Falck	42 250	(0)
Gunnar Holmgren	67 000	(54 500)
Lars Fresker, vice ordförande	102 000	(102 000)
Lena Emanuelsson	67 000	(67 000)
Helen Thornberg	67 000	(63 000)

Rörlig ersättning

Styrelsen har beslutat om en ersättningspolicy. Enligt policyn utgår inte rörlig ersättning till ledande befattningshavare vilka är verkställande direktör, vice verkställande direktör, kapitalförvaltningschef, legal/compliance och risk manager.

Övriga anställda kan enligt policyn erhålla en rörlig ersättning maximerad till två månadslöner baserat på en treårig utvärderingsperiod. Ersättning utgår som kontant lön efter beslut av verkställande direktören som redovisar sitt beslut i efterhand till styrelsen.

Ersättningspolicyen finns i sin helhet publicerad på föreningens webbplats.

Övriga ersättningar

Inga rörliga prestationsbaserade ersättningar utgår till styrelsen. Styrelsen har inga pensionsförmåner eller särskilda avgångsvederlag. Arvodet till styrelsen beslutas av överstyrelsen på förslag från verkställande direktören.

Till verkställande direktören har som kontant lön utbetalats 1 851 395 kr (1 658 576). Lönevaxling från bruttolön till pensionsinsättning har skett med 477 000 (636 000) kr. Verkställande direktören har förmån av

Personliga suppleanter

Jonas Bergström, tom 170426	10 250	(41 000)
Petra Pfeiff, from 170801	26 750	(0)
Roger Vilhelmsson	49 000	(41 000)
Gunnar Larsson	39 000	(45 750)
Eva Fagerberg	39 000	(41 000)
Mikael Andersson	41 000	(41 000)
Roger Pettersson, tom 170131	8 250	(39 000)
Fredrik Bäckström, from 170427	28 750	(0)

fri bil. Nuvarande bil är en supermiljöbil. Verkställande direktören är tillsvidareanställd med 60 år som pensionsålder. Pension utgår mellan 60-65 år med 70 % av gällande grundlön och en intjänandetid på 20 år. Pension efter 65 år utgår enligt ITP-planen. För verkställande direktören gäller rätt till lön och förmåner under 24 månader efter det att anställningen upphört på grund av uppsägning från föreningens sida. Avräkning av utbetald ersättning skall ske om ersättning från annan anställning erhålls. Lön och övriga ersättningar till verkställande direktören bereds av styrelsens ersättningsutskott. Ersättningsutskottet utgörs av Eva Liedström Adler, ordförande, Lars Fresker, Helen Thornberg och Lena Emanuelsson. Styrelsen beslutar om lön och ersättning till VD. Styrelsen har godkänt att VD innehar externa styrelseuppdrag samt att VD äger ett fåmansbolag. VD disponerar arvoden från uppdragen. VD får inte åta sig uppdrag som ligger utanför anställningen i föreningen utan styrelsens godkännande.

Lön och ersättningar till övriga anställda beslutas av verkställande direktören.

Företagets pensionsplaner för tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal.

NOT 8 Kapitalavkastning, kostnader

	2017	2016
Kapitalförvaltningskostnader	-3	-4
Driftskostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	-37	-35
Räntekostnader	-12	-3
Valutakursförluster, netto	-2	0
Derivat	0	-632
	-54	-674

Kostnaderna är hänförliga till finansiella tillgångar innehavda för handelsändamål.

NOT 10 Avkastningsskatt

	2017	2016
Avkastningsskatt	-40	-63
	-40	-63

Värdet på de nettotillgångar som förvaltas belastas med avkastningsskatt som beräknas och inbetalas av föreningen varje år för försäkringstagarnas räkning. Föreningen belastas inte med inkomstskatt.

NOT 9 Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2017	2016
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-186	0
Derivat	0	-252
	-186	-252

NOT 11 Immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	35	30
Årets investering	2	5
Årets utrangering	0	0
Ackumulerade avskrivningar	-27	-23
	10	12

NOT 12 Aktier och andelar

	2017		2016	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska aktier	12 412	18 345	10 537	15 589
Utländska aktier och andelar	22 675	28 181 ^{*)}	20 760	26 367 ^{*)}
	35 087	46 526	31 297	41 956

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

^{*)} Negativa innehav om 139,4 (108,7) Mkr minskar innehavets totala värde.

NOT 13 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2017		2016	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska staten	0	0	0	0
Svenska bostadsinstitut	21 503	21 428	15 683	15 773
Övriga svenska emittenter	14 486	14 819	16 161	16 488
Utländska stater	0	0	0	0
Övriga utländska emittenter	2 791	2 794	3 273	3 302
Summa obligationer	38 780	39 041	35 117	35 563
varav efterställt				
Förlagslån tidsbundet	1 904	1 942	2 300	2 293

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

NOT 14 Derivat**Derivatinstrument med positiva värden**

	2017-12-31		2016-12-31	
	Nominellt belopp	Verkligt värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
Ränterelaterade, swaptioner	500	6	1 500	23
Summa obligationer	500	6	1 500	23
varav clearat	0		0	

Derivatinstrument med negativa värden

	2017-12-31		2016-12-31	
	Nominellt belopp	Verkligt värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
Ränterelaterade, optioner	2 000	-5	300	-4
Ränterelaterade, swappar	3 060	-11	6 325	-60
Valutarelaterade, optioner	0	0	446	-2
Valutarelaterade, terminer	17 465	-68	15 053	-148
Summa	22 525	-84	22 124	-214
varav clearat	0		0	

Derivatinstrument används vid förvaltningen av föreningens placeringstillgångar och är ett alternativ till ett direkt köp eller försäljning av värdepapper eller valuta. Huvudprincipen för handel med derivat är att handeln skall ske för att effektivisera förvaltningen eller minska kurs- och valutarisker.

NOT 15 Kompletterande information om finansiella instrument redovisade till verkligt värde

Placeringstillgångar uppdelat på olika typer av finansiella instrument värderade till verkligt värde per 31 december.

2017

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	33 564	1 748	11 214	46 526
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	36 732	165	2 144	39 041
Derivat – positivt värde	0	6	0	6
Derivat – negativt värde	0	-84	0	-84
Summa	70 296	1 835	13 358	85 489

Klassificering av värdepapper till verkligt värde genom användning av en hierarki för verkligt värde som återspeglar betydelsen av de indata som använts i värderingarna. Hierarkin innehåller följande nivåer:

- Nivå 1** Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.
- Nivå 2** Andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som inte är direkt observerbara men värdet är härlett från priser på aktiv marknad.
- Nivå 3** Indata för tillgången eller skulden i fråga bygger till en betydande del på icke direkt observerbara marknadsdata dvs. det saknas aktiv marknad för identiska placeringar t.ex. fastighetsvärden.

Placeringar i nivå 3 består till övervägande delen av fastighetsrelaterade aktier med tillhörande aktieägarlån samt andra onoterade aktieinnehav. Fastighetsrelaterade placeringar återfinns i tabellen ovan bland aktier och andelar, fastighetsrelaterade aktieägarlån återfinns under obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Verkligt värde definieras som det pris till vilket finansiellt instrument kan säljas till en motpart som är fristående från föreningen. Den tänkta transaktionen utifrån vilket priset ska bestämmas utgår ifrån att parterna ingår en sådan transaktion av frivillighet, och inte av tvång i samband med t.ex. en likvidation, och utgår även från att motparten kan göra en kompetent bedömning av värdet på tillgången. Priser ska dessutom anses gälla under en tidsperiod som överensstämmer med föreningens möjlighet till handel och fastställas utifrån gällande placeringspolicy.

För finansiella instrument som är noterade på en etablerad marknad (nivå 1) bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. För återkommande och icke återkommande värderingar till verkligt värde som hänförs till nivå 2 och nivå 3 i hierarkin för verkligt värde tillämpar föreningen följande värderingstekniker med de utgångspunkter som anges nedan. Värdepapper kan vara utformade på många olika sätt för att uppfylla vissa syften och kan vara utformade med variationer i t.ex. val av löptider och olika valutakurser vilket innebär att värdepapperet i sig inte är noterade på en aktiv marknad med köp- och säljpriser som lätt och regelbundet finns tillgängliga på en allmän marknadsplats. Det

2016

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	29 875	1 791	10 290	41 956
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	32 661	168	2 734	35 563
Derivat – positivt värde	0	23	0	23
Derivat – negativt värde	0	-210	-4	-214
Summa	62 536	1 772	13 020	77 328

betyder att värdepapperet inte uppfyller kraven för att klassificeras som att de tillhör nivå 1 i verkligt värdehierarkin. Däremot kan en rimlig bedömning av det verkliga värdet på värdepapperet härledas från observerbara noterade priser på likartade instrument eller med utgångspunkt i underliggande noteringar på de parametrar som behövs för att ange ett verkligt värde på värdepapperet som helhet. Bedöms dessa förutsättningar föreligga och värdepapperet med stor sannolikhet kan avecklas till detta värde utan fördröjning kan det klassificeras som nivå 2 i verkligt värdehierarkin, dvs. värdepapperet är ett instrument som direkt eller genom en värderingsmodell värderats med hjälp av observerbar information som i sin tur hämtats från marknaden. De flesta av föreningens värdepapper värderas enligt nivå 1 eller nivå 2 i verkligt värdehierarkin. De värdepapper som inte uppfyller de strikta kraven för att kunna klassificeras som nivå 1 eller nivå 2, anses därmed tillhöra kategori 3. Det betyder att de är värdepapper vars värderingar bygger på indata i form av modeller eller värderingsmetoder vari det återfinns någon eller några indata som i väsentlig grad har påverkat det beräknade värdet på tillgången, och där dessa indata utgörs av antaganden eller skattningar som inte är observerbara på marknaden. Exempel på detta kan vara ett driftnetto för fastigheter som ingår i en onoterad fastighetsfond. I dessa fall har marknaden för det finansiella instrumentet bedömts att inte vara etablerad, och föreningen låter då ta fram det verkliga värdet genom att tillsammans med en oberoende etablerad aktör på kapitalmarknaden göra en objektiv värdering. Värderingar görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet, där utgångspunkten för föreningens värderingar är att det framtida värdet görs transparent och med en enhetlig värdering av värdepapper eller fonder där det finns en fungerande marknad och dagliga priser baserad på externa källor, samt att värdet härleds tillsammans med etablerade externa aktörer med gott renommé som värderar tillgångarna med utgångspunkt i framtagna värderingsmetoder och värderingsmodeller för värdepapper eller fonder som saknar aktiv marknad. Föreningen arbetar över tid med konsistenta värderingsmetoder och tillhandahåller i sina räkenskaper en tydlig dokumentation av gjorda värderingar. För värdepapper tillhörande nivå 3 använder föreningen som regel prisuppgifter från tredje part utan att göra någon justering. I förekommande fall justeras även prisuppgiften utifrån de kända transaktioner som föreningen gjort i investeringen mellan det att värderingen utfärdats av tredje part och balansdagen. Exempel på marknadsaktörer är banker, emittenter, aktie- och kreditmäklare och auktoriserade fastighetsvärderare. Målsättning för värderingen ska alltid vara att vid varje tillfälle försöka uppnå ett så korrekt och rättvisande värde som möjligt.

forts. Not 15

Avstämning av verkligt värde samt resultatpåverkan från placeringar som ingår i nivå 3**2017****Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	10 290	2 734	-4	13 020
Periodens köp	2 096	839	4	2 939
Periodens försäljningar	-1 429	-1 416	0	-2 845
Värdepappers- och valutavinster under perioden	257	-13	0	244
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	0	0	0	0
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	0	0	0	0
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	11 214	2 144	0	13 358
Kuponger respektive utdelningar under perioden	161	175	0	337
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	419	162	0	581
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

2016**Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	9 629	2 349	0	11 978
Periodens köp	1 256	459	1 628	3 343
Periodens försäljningar	-1 257	-81	-1 604	-2 942
Värdepappers- och valutavinster under perioden	207	0	-27	180
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	455	7	-1	461
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	0	0	0	0
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	10 290	2 734	-4	13 020
Kuponger respektive utdelningar under perioden	333	205	-1	537
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	995	212	-32	1 175
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

För instrument redovisade i nivå 3 så används de skattningar av verkligt värde som föreningen anser vara rättvisande. Eftersom definitionen av nivå 3 är att bedömningen av verkligt värde bygger på någon form av modellbaserad värderingsteknik, som helt eller till del utnyttjar ej observerbara marknadsdata, betyder det att framräknat verkligt värde kan ändras genom att använda alternativa angreppssätt i värderingen, t ex andra modellantaganden eller andra parametrar.

En genomgång av varje enskild placeringens klassificering enligt verkligt värdehierarkin genomförs minst årligen i samband med bokslutsarbetet. Ändringar av nivå dokumenteras löpande under året i anslutning till respektive instruments värderingsunderlag. Den årliga genomgången innehåller motivering till ändrad klassificering under året, om sådan förekommit. Vid varje årsskifte görs en totalgenomgång av samtliga innehav.

Inga överföringar har skett mellan nivåer 1 och 2 till/från nivå 3 under året.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2017****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	94	8%	1 038 ²⁾	92%
Aktierisk	736	6%	12 315	94%
Fastighetsrisk	3 133	91%	316	9%
Kreditrisk	499	29%	1 208	71%
Valutarisk	331	29%	792	71%
Korrelationseffekt	-3 275	35%	-6 119	65%
Övriga risker, ej finansiella instrument			657	
Total nettorisik	1 518	13% ¹⁾	10 207	87%
Underlag för stresstest				
Verkligt värde nivå 3	13 358	100 %		

¹⁾ Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; uppdelat på å ena sidan nivå 1 och nivå 2, och å andra sidan nivå 3.

²⁾ I 2017 års analys exkluderas ränterisken i den försäkringstekniska avsättningen i posten 'Ränterisk, Andel i nivå 1 och 2' vilket innebär att den utestående risken minskar kraftigt. Bedömningen är att analysen fortsättningsvis endast bör omfatta utestående risker i placeringstillgångarna.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2016****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	111	1 %	3 168	99 %
Aktierisk	879	7 %	11 025	93 %
Fastighetsrisk	2 727	96 %	117	4 %
Kreditrisk	383	22 %	1 395	78 %
Valutarisk	106	13 %	703	87 %
Korrelationseffekt	-1 096	14 %	-6 985	86 %
Övriga risker, ej finansiella instrument			606	
Total nettorisik	3 110	24 % ¹⁾	10 029	76 %
Underlag för stresstest				
Verkligt värde nivå 3	13 020	100 %		

¹⁾ Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; uppdelat på å ena sidan nivå 1 och nivå 2, och å andra sidan nivå 3.

forts. nästa sida

forts. Not 15

Utgångspunkten i den interna riskmätningssanalysen av olika tillgångsslag är de riskvariabler och parametrar som Finansinspektionen anvisar när föreningen rapporterar till myndigheten enligt den s k trafikljusmodellen. Modellen tar hänsyn till de olika riskernas inbördes korrelation och väger samman dessa med hjälp av en s k kvadratrotsformel vilken tar hänsyn till korrelationseffekter och ger total nettorisk. Modellen bygger på att de olika tillgångsslagen ges ett antal olika antaganden om prisförändringarna t ex 30 % förändring av ränteläget eller ett fall på aktievärdena med 40%. Man kan argumentera att korrelationsparametrarna inte kan avläsas ur marknadsdata, men deras syfte är att fånga upp hur stor förändring av marknadsvärdet som kan förväntas vid ett tänkt extremscenario, och därvid fånga upp eventuella beroenden. Korrelationsparametrarna enligt den s k trafikljusmodellen sätts av den övervakande myndigheten.

Valutarisken för instrument i nivå 3 säkras med instrument som i verkligt värdehierarkin, pga. sin värdering genom diskonterade kassaflöden, är klassificerade som tillhörande nivå 2. För att ge ett rättvisande värde på utestående valutarisk hänförliga till nivå 3, beräknas denna med hänsyn till den valutasäkring som gjorts genom valutasäkringsinstrument, vilka klassas som nivå 2. Valutasäkringen görs i form av valutaterminer, valutaoptioner och i förekommande fall även basis-svappar. Det är kvarstående (överskjutande) valutarisk hänförlig till nivå 3 som redovisas i denna not, och består av den andel av marknadsvärdet för de nivå 3-tillgångar, som inte är noterade i SEK, och som inte varit valutasäkrade på balansdagen.

Beräkningen av hur stor andel av total nettorisk som är hänförlig till instrument som klassats som nivå 3 i verkligt värdehierarkin, har gjorts med det förenklande antagandet att korrelationen, inom respektive riskkategori, mellan instrument i nivå 3 (främst onoterade instrument), och instrument i nivåer 1 eller 2 (främst noterade instrument samt valutasäkringsinstrument), är lika med ett.

Metoden och parametrarna är enbart en approximation av riskbilden baserat på empiriska studier av den historiska marknadsutvecklingen för grupper av tillgångsslag, och detta över en större grupp av försäkringsbolag och pensionskassor. Det innebär att för den enskilda tillgången kan både högre och lägre risknivå förekomma liksom andra typer av risker. Sammantaget ger dock analysmetoden en tillfredsställande bedömning av den utestående risknivån för instrument i nivå 3 och deras andel av den totala risknivån, total nettorisk, med hänsyn till på marknaderna förekommande korrelationseffekter som representeras genom kvadratrotsformeln. Avseende de tillgångar i nivå 3 som inte stresstestas med teoretiska modeller så utgörs merparten av s.k. alternativa investeringar, vilket är en samlingsbenämning på finansiella investeringar som anses okorrelerade med aktie- och räntemarknaderna och där illikvida finansiella instrument kan förekomma.

Kvantifiering av ej observerbara indata i nivå 3

För de värderingar till verkligt värde inom nivå 3 där föreningen anlitat tredje part för att beräkna värdet, tar föreningen inte fram kvantifierbar ej observerbar indata, utan använder prisuppgifter från denna tredje part utan justering. Skälet till detta är bland annat att de värderingsmodeller som tredje part använt i sin interna värderingsprocess i regel är ägarskyddade hos tredje part och därför inte delges föreningen, dvs. det rör sig om bankers och värderingsinstituts s.k. "proprietary models" där föreningen inte har insyn i detaljerna kring vilka underliggande antaganden och värderingsmodeller som tillämpats i dessa modellers värderingsprocesser. För investeringar i vissa bolag under likvidation gör tredje part bedömningen att det finns möjlighet att återvinna en ospecifierad andel av investeringen men att sannolikheten för att detta inträffar inte kan kvantifieras, och tredje part tillhandahåller inte heller beloppen på de framtida kassaflöden som kan förväntas i en sådan återvinningsprocess. Föreningen har i föreliggande värdering ansatt sannolikheten för detta till noll procent och därmed värderat dessa investeringar till noll kronor.

NOT 16 Övriga fordringar

	2017	2016
Skattefordran	4	7
Ej likvid försäljning placeringstillgångar	12	35
Fordran Collateral	157	–
	173	42

NOT 17 Materiella tillgångar

	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	4	4
Årets investering	2	0
Årets avyttring	-2	0
Ackumulerade avskrivningar	-2	-3
	2	1

NOT 18 Eget kapital

Upplysningar om förändringar i eget kapital lämnas i Rapport över förändring av eget kapital, sidan 17.

NOT 19 Livförsäkringsavsättning

	2017	2016
Kåpan Tjänste *)	31 584	31 410
Kåpan Extra	6 576	6 330
Kåpan Plus	1 793	1 939
Kåpan Valbar	11 468	10 657
Kåpan Flex	53	–
Summa	51 474	50 336

*) Det tidigare produktområdet ITPK-P har inkluderats i Kåpan Tjänste.

NOT 20 Livförsäkringsavsättning

	2017	2016
Ingående balans	50 336	46 614
Inbetalda premier för nytecknade kontrakt	1 037	877
Inbetalda premier för kontrakt som tecknats under tidigare period	4 328	3 504
Utbetalt/överfört till Avsättning för oreglerade skador eller skulder	-1 785	-1 738
Riskresultat	7	-4
Uppräkning med diskonteringsränta	639	582
Effekt av ändrad diskonteringsränta	-353	3 160
Tilldelad återbäring	0	0
Avgiftsbelastning	-42	-61
Avkastningsskatt	-40	-28
Övertagna/överlåtna bestånd	0	0
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	168	-674
Andra förändringar	-2 821	-1 896
Utgående balans	51 474	50 336

NOT 21 Avsättning till oreglerade skador

	2017	2016
IB Rapporterade skador	7	9
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0
Ingående balans	7	9
Uppräkning med diskonteringsränta	0	0
Avkastningsskatt	0	0
Avgiftsbelastning	0	0
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	0	0
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-2	-1
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	0	-1
Effekt av ändrad diskonteringsränta	0	0
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	0	0
Förändring av IBNR	0	0
Andra förändringar	1	0
Utgående balans	6	7
UB Rapporterade skador	6	7
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0

NOT 22 Övriga skulder

	2017	2016
Mottagen Collateral	46	–
Övrigt	6	13
	52	13

NOT 23 Eventualförpliktelser**Ställda säkerheter, likvida medel**

För aktielån kopplade till neutraliserade indirekta innehav, inlånade aktier, har säkerheter i form av bankmedel ställts 149 (130) Mkr.

Inlånade finansiella instrument

Aktielån för inlånade aktier uppgår vid balansdagen till 147(109).

Åtaganden

Nominellt värde av valuta- och räntederivat redovisas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter som åtagande (poster inom linjen) per respektive balansdag och uppgår 2017-12-31 till 23 025 (23 624) Mkr, se även not 14. Föreningen har normalt motsvarande fordran inom ramen för denna typ av derivatavtal.

Därutöver har föreningen utestående åtagande att investera i onoterade aktier och fonder, vilka uppgår till 6 119 (6 499) Mkr i enlighet med gällande avtal.

Totala åtaganden uppgår således till 29 144 (30 123) Mkr.

NOT 24 Förväntade återvinningstidpunkter**2017**

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	10	10
Aktier och andelar	0	46 526	46 526
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	39 041	39 041
Derivat	6	0	6
Övriga fordringar	173	0	173
Materiella tillgångar	0	2	2
Kassa och bank	1 422	0	1 422
Upplupna ränteintäkter	215	0	215
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1	0	1
	1 817	85 579	87 396
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 812	49 662	51 474
Avsättning till oreglerade skador	6	0	6
Avsättning för andra risker och kostnader	2	0	2
Derivat	84	0	84
Övriga skulder	52	0	52
Upplupna kostnader och förutb intäkter	2	0	2
	1 958	49 662	51 620

2016

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	12	12
Aktier och andelar	0	41 956	41 956
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	35 563	35 563
Derivat	23	0	23
Övriga fordringar	42	0	42
Materiella tillgångar	0	1	1
Kassa och bank	1 550	0	1 550
Upplupna ränteintäkter	271	0	271
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1	0	1
	1 887	77 532	79 419
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 766	48 570	50 336
Avsättning till oreglerade skador	7	0	7
Avsättning för andra risker och kostnader	4	0	4
Derivat	214	0	214
Övriga skulder	13	0	13
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2	0	2
	2 006	48 570	50 576

NOT 25 Kategori av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

2017

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	46 526	–	–	46 526	35 087
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	39 041	–	–	39 041	38 780
Derivat	–	6	–	6	0
Övriga fordringar	–	–	–	173	173
Kassa och bank	–	–	1 422	1 422	1 550
Upplupna ränteintäkter	215	–	–	215	215
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	1	1
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	12	12
Summa	85 782	6	1 422	87 396	75 818

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder		
Finansiella skulder					
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	2	
Derivat	–	84	–	84	
Övriga skulder	–	–	52	52	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	2	2	
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	51 480	
Summa	–	84	54	51 620	

2016

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	41 956	–	–	41 956	31 297
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	35 563	–	–	35 563	35 117
Derivat	–	23	–	23	0
Övriga fordringar	–	–	–	42	42
Kassa och bank	–	–	1 550	1 550	1 550
Upplupna ränteintäkter	271	–	–	271	271
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	1	1
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	13	13
Summa	77 790	23	1 550	79 419	68 291

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder		
Finansiella skulder					
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	4	
Derivat	–	214	–	214	
Övriga skulder	–	–	13	13	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	2	2	
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	50 343	
Summa	–	214	15	50 576	

NOT 26 Upplysningar om närstående

Kåpan Pensioner försäkringsförening är en form av ekonomisk förening där allt överskott går tillbaka till föreningens medlemmar. Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till detta avtal.

Högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna av överstyrelsen är utsedda av parterna inom det statliga avtalsområdet. Den operativa verksamheten leds av en styrelse som utser föreningens verkställande direktör.

Närstående definieras som styrelseledamöter och ledningspersoner inom Kåpan Pensioner och deras nära familjemedlemmar.

Ersättningar till styrelse och verkställande direktör framgår av not 7. I övrigt förekommer inga transaktioner med dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner som sker på marknadsmässiga villkor.

Stockholm den 20 mars 2018

Eva Liedström Adler
Ordförande

Lars Fresker
Vice ordförande

Helen Thornberg

Gunnar Holmgren

Lena Emanuelsson

Anna Falck

Gunnar Balsvik
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 20 mars 2018

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Eva Lindquist

Therese Mattsson

Revisionsberättelse

Till överstyrelsen i Kåpan pensioner försäkringsförening,
org. nr 816400-4114

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kåpan pensioner försäkringsförening för år 2017. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 4-34 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kåpan pensioner försäkringsförenings finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att överstyrelsen fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kåpan pensioner försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-3. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalan-

det om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att föreningen inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Lekmannarevisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Kåpan pensioner försäkringsförening för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att överstyrelsen disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kåpan pensioner försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att

tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller stadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om understödsförening.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar

Stockholm den 20 mars 2018

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor
KPMG

Eva Lindquist

Therese Mattsson

Överstyrelse, styrelse och revisorer

Per den 31 december 2017

Överstyrelse

Utsedda av Arbetsgivarverket

Ordinarie ledamöter

Maria Ågren, Transportstyrelsen	tom 170316
Christina Gellerbrant Hagberg, Kronofogdemyndigheten Ordförande	from 170427
Margareta Skoglund, Rekryteringsmyndigheten	tom 170913
Susanne Nilsson, Länsstyrelsen i Norrbottens län	from 170914
Cathrin Dalmo, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	
Glenn Sundberg, Statens geotekniska institut	
Lena Bengtsson Malmblad, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	
Isa Seigerlund, Riksställningar	
Dan Jacobsson, Stiftelsen Tekniska muséet	
Karin Coster, Statens beredning för medicinsk utvärdering	
Lotta Liljegren, Arbetsmiljöverket	from 170914
Eva Öquist, Stockholms konstnärliga högskola	
Marie Högström, Stockholms universitet	
Caroline Sjöberg, Umeå universitet	
Johan Modin, Kriminalvården	
Peter Brodd, Åklagarmyndigheten	tom 170913
Jane Ståhle, Mälardalens Högskola	from 170914
Karl Pfeifer, Arbetsgivarverket	

Personliga suppleanter

Mikael Odenberg, Affärsverket Svenska Kraftnät	tom 170426
Martin Holmgren, Domstolsverket Vice ordförande	from 170427
Susanne Nilsson, Länsstyrelsen i Norrbottens län	tom 170913
Tomas Hedlund, Socialstyrelsen	from 170914
Anneli Thunholm, Myndigheten för press, radio och TV	
Anneli Metso Kjellquist, Högskolan i Skövde	from 170914
Niclas Lambert, Trafikverket	
Eva Andersson, Livsmedelsverket	
Marie Westerlund, Specialpedagogiska skolmyndigheten	tom 170913
Maria Isaksson, Domstolsverket	from 170914
Eva Nelson, Försvarets materielverk	
Randi Hellgren, Linköpings Universitet	tom 170630
Pernilla Rosengren Johansson, Läkemedelsverket	from 170914
Helén Jönsson, Länsstyrelsen i Kronobergs län	tom 170913
Stefan Rehnlund, Havs- och vattenmyndigheten	from 170914
Kristin Lindgren, Naturvårdsverket	tom 170630
Vakant	from 170701
Karin Cardell, Högskolan i Borås	tom 170913
Vakant	from 170914
Lena Fröidstedt, Riksarkivet	from 170427
Jane Ståhle, Mälardalens Högskola	tom 170913
Helena Wingemo, Ekonomistyrningsverket	from 170914
Ingrid Ganrot, Karlstads universitet	

Utsedda av de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Peter Lennartsson, OFR
Britta Lejon, OFR
Tom Johnson, OFR
Håkan Sparr, OFR
Malin Thor, OFR
Linda Englund, OFR
Anna Nitzelius, OFR
Charlotte Olsson Seko
Ingrid Lagerborg, Seko
Christer Hallkvist, Seko
Gunnar Carlsson, Seko
Hans Monthan, Seko
Git Claesson Pipping, Saco-S
Carolina Gomez Lagerlöf, Saco-S
Maria Johansson, Saco-S

Personliga suppleanter

Sanna Norblad, OFR
Per Sunneborn, OFR
Ingemar Jonnerhag, OFR
Lars Ullén, OFR
Johan Lindgren, OFR
Jörgen Kristiansson, OFR
Mikael Boox, OFR
Karna Tillhede, Seko
Helen Weber-Svensson, Seko
Peter Kvist, Seko
Göte Karlsson, Seko
Tommy Eriksson, Seko
Robert Andersson, Saco-S
Christer Gustafsson, Saco-S
Camilla Gannvik, Saco-S

Styrelse

Representanter för arbetsgivarna

Ordinarie ledamöter

Eva Liedström Adler, Arbetsgivarverket, ordförande	
Anna Falck, Arbetsgivarverket	from 170515
Gunnar Holmgren, Länsstyrelsen Västernorrland	

Personliga suppleanter

Jonas Bergström, Arbetsgivarverket	tom 170426
Petra Pfeiff, Arbetsgivarverket	from 170801
Roger Vilhelmsson, Arbetsgivarverket	
Gunnar Larsson, Kammarkollegiet	

Representanter för de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Lars Fresker, OFR, vice ordförande	
Lena Emanuelsson, Saco-S	
Helen Thornberg, Seko	

Personliga suppleanter

Eva Fagerberg, OFR	
Mikael Andersson, Saco-S	
Roger Pettersson, Seko	tom 170131
Fredrik Bäckström, Seko	from 170427

Revisorer

Revisorer

Gunilla Wernelind, auktoriserad revisor	
Eva Lindquist, Saco-S	
Therese Mattsson, Tullverket	

Personliga suppleanter

Mårten Asplund, auktoriserad revisor	
Minna Engberg, OFR	tom 170426
Annika Aronsson, OFR	from 170427
Christina Gellerbrant Hagberg, Kronofogdemyndigheten	tom 170426
Sigbritt Karlsson, rektor KTH	from 170427

Kåpan pensioner försäkringsförening

Smålandsgatan 12 ³ • Box 7515 • 103 92 Stockholm
Tel 08-411 49 45 • Fax 08-21 31 51 • kapan.se

organisationsnr 816400-4114

Produktion: Kåpan i samarbete med Frankfeldt Grafisk Form, 2018

